49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1204 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՅԻՍ 31/13 ՅՈՒՆԻՍ 1905 9 ՐԷՊԻԼ, ԱԽԸՐ 1323 – 31 ՄԱՅԻՍ 1321

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Ակի Հասանաղա, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանկունների Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قریب
ادارهٔ‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԸ ԵՒ ԱՌՔԱՅՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւանդ պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ Ամէն ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆՉԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ՄԷԿ ԱՌԱՔԱՐԿԸ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Վերապատուելի Տեառն Մարկեդոսի Պոյրն
Աստուածաբանութեան Վարդապետի
եւ Ս. Գրոց Ամերիկեան Ընկերութեան յԱրեւելս վերակացուի, ի Տէր խնդալ։

Գոհութեամբ ստացայ Աստուածաշունչ Ս. Գրոց Ընկերութեանդ ձեռամբ կատարուած հայերէն գրաբար հրատարակութեան փառակալմ մի օրինակը, զոր յանուն Ընկերութեանդ հաճեցայք յղել ինձ նուէր, գրչմիւով ի նմին իմ կենացս համար հաճոյական և պաշտօնավարութեանս համար նշանաւոր մի թուականին, 1870 Հոկտեմբեր 28ի քան և հինգերորդ տարեդարձին յիշատակութիւնը։ Նոյն օր իմ առանձնած վարդապետական և քարոզչական պաշտաման նպատակն ու զօրութիւնը Բանին Կենաց հաւատարիմ տարածման վրայ ամփոփուած, և Բանին Կենաց հիմն ու լրումը Աստուածաշունչ Գրոց մէջ մեզի աւանդուած լինելով, քան զայս խորհրդաւոր և ընտրելագոյն նուէր պիտի չկարենար բերել ինձ Ձեր Սիրելութիւնը, իբր ներկայացուցիչ այն բարենպատակ մտաց, որք կ'պարունակուին Ս. Գրոց ժողովրդական տարածման ճգանց մէջ։

Որչափ և Ընկերութեանդ դիտումը ժողովրդական տարածման վրայ սեւեռած, իրեն զլխաւոր գործունէութեան ասպարէզ ընտրած է՝ Ս. Գիրքը ամէն խօսած և գործածուած լեզուներու վերածել, և եթէ հնար էր՝ երկրագնդին վրայ գտնուած ամէն անհատի իւր գիտցած ու իմացած խօսքերով Ս. Գիրքը ծանօթացնել. բայց ուրախութեամբ կ'դիտեմ որ զանց չէք ըներ հրատարակել նաեւ այն լեզուներով, որք մեռեալ կ'կոչուին սովորաբար, բայց կենդանի են միշտ աստուածային պաշտամանց, բարձրագոյն ուսմանց, լաւագոյն քնութեանց և մանաւանդ հաւատարիմ պահպանութեան կարեւոր պարունակներուն մէջ։ Այդ տեսութեամբ մեծ արժէք ունի Ս. Գրոց Հայերէն գրաբար հրատարակութիւնը, որ անծանօթ չէր ինձ անդամին հրատարակութեան օրէն, բայց այս անգամ նոր նշանակութիւն կ'ստանայ Ձեր նորոգեալ նուէրին առթիւ։

Սուրբ Գրոց Ընկերութիւնը ունեցաւ և ունի իրեն նպատակին մէջ այն գաղափարը, որ Աստուածաշունչ պատգամները ծանօթացնէ անոնց, որք անմասն մնացած են այդ հոգեւոր գանձէն և այդ պատճառով նորանոր և անլուր լեզուներու ալ թարգմանութիւններ բրաւ և հրատարակեց, բայց իր գործունէութեան ընդարձակագոյն մասը պահուած էր անշուշտ այն ժողովրդոց համար, որ անդամին առաջին դարերէն Ս. Գրոց ծանօթ և հմուտ, և կերպով մը արդէն իսկ աստուածասոյց, յիշատակութիւնը նորոգելու և նորոգութիւնը դիւրացնելու միայն պէտք ունէին, և դիւրատար ու դիւրագին հատորներ պիտի յաջողցնէին այդ պէտքը, եթէ ոչ Ս. Գիրքը իրեն օրրան չունեցաւ Ամերիկեան երկիրները, այլ իւր օրրանն եղան այն երկիրներ, ուր Ամերիկեան Ընկերութիւնդ Ս. Գիրքեր տարածելու ջանքը չիսնայեր։

Մեր Հայ Ուղղափառ և Առաքելական Եկեղեցին, որուն մեծ յատկանիշն է հնանալն ակզբանց զօրութեամբ վարուիլ, ինչ որ նախնի ժամանակաց կանոնն է՝ անոնց հետեւիլ, և ինչ որ նախնական վարդապետութիւնն է՝ անոր վրայ հիմնուիլ, Ս. Գրոց սերտ վարած, Ս. Գրոց հետ ընտանի ապրիլ սովորեցուցած է իրեն հաւատացեալոց, այնպէս որ միայն ու միայն Ս. Գիրքը ժողովրդականացնելու ձգտումը Հայ գիրերու և Հայ գրականութեան ծընունդ տուող գրչին եղաւ, ինչպէս հարիւրամեայ է ի պատմութենէ։ Հետեւաբար Հայ հաւատացեալք առանց քաշուելու ընդունեցան Ընկերութեանդ ձեռքէն Ս. Գրոց հրատարակութիւնները ոչ թէ կարելով իրենց անծանօթ լոյս մը կամ նորագիւտ ճառագայթ մը ընդունած լինել այլ իրենց գիտցածին դիւրատարութեան պարագայն ողջունելով։ Հարկաւ Ընկերութեանդ խոհականութիւնն ալ չկրցաւ երբէք մոռացուել մեր Հին Եկեղեցւոյն նոր հաւատք, նոր վարդապետութիւն, նոր ուղղութիւն տալ, այն Եկեղեցւոյն՝ որ նոյն իսկ Քրիստոսի Առաքելոցներէն առաւ իւր հաւատքը, որ ալեարդի վրայ առաջին անգամ իւր պաշտօնական կրօնք ընդունեցաւ Քրիստոսի վարդապետութիւնը, որ ո՛չ փառաց ու շահուց հրապուրմամբ, այլ նեղութեանց ու դժուարութեանց ծանրութեամբ հաւատարիմ մնաց ու կը մնայ իւր Եկեղեցւոյն։

Եւ որովհետեւ հին հաւատացեալոց հին հաւատքը զօրացնել պէտք է ըլլար Ընկերութեանդ ալ բուն և անխառն նպատակը, հետեւաբար չատ գեղեցիկ խորհրդով Հայ հաւատացեալոց ծանօթ Ս. Գիրքը իրենց աւանդական և անոյշ լեզուով ուղեցիք տալ նոցա ի վայելս, հարկաւ ի նպատակ առնելով՝ որ Հայերէն Ս. Գրոց գրաբարը այնչափ պարզ ու կոկիկ լեզու մը ունի, որ մինչեւ ցայսօր նոյն իսկ անուս ժողովրդականը՝ իւր աւանդական բարբառոյն զօրութեամբ կրնայ հետեւիլ Ս. Գրոց գրաբարին և ըմբռնել իմաստը, միայն թէ յատակ ընթերցանութեամբ կրկնուած լսէ զայն։

Այդ կարգին պէտք է աւելցնեմ Եօթանասնից կոչուած օրինակին հետեւողութեամբ հրատարակութիւն կատարելդիդ. մինչ յառաջագոյն կանխակալ սովորութեամբ մը Եբրայական կոչուած ու Լատինականին մէջ ալ պահուած օրինակին հրատարակութիւնը միայն իւր հիմնական ուղղութիւն ընդունած էիք, և մեք ցաւով կը նկատէինք այդչափ դարերէ ի վեր մեր գործածած ու յարգած Ս. Գիրքին մէջ ներմուծուած ձեռնադրութիւնները։

Այդ մասին մեր գոհունակութիւնը կատարեալ պիտի ըլլայ, եթէ Ամերիկեան Ընկերութիւնդ, իբր Արեւելեան լուսաւոր ողջունուած և Արեւելքէն ծագած Ս. Գրոց մէջէն չուզէ այլ ևս կրճատել քանի մը գիրքեր, որք Եբրայական Եգրական կանոնին անծանօթ մնացեր են։ Մեր աւանդութիւնք ևսկզբունք և վարդապետութիւնք հիմնապէս Քրիստոնէական լինելով, և քրիստոնէութիւնը նախնական և անյիշատակ հնութեամբ այն քանի մը գիրքերն ալ Ս. Գրոց կարգին ընդունած ըլլալով, և բոլոր հնագոյն եկեղեցիներ, զարմանալի համաձայնութեամբ այդ գիրքերուն նպատաւոր կիրառութիւնն ունենալով, և սոյն գիրքերուն պարունակութիւնը միւս գիրքերուն հաշուելով։ Նոյն ընկերութեան հրատարակութեան մէջ Հին Կտակարանը 986 երես բռնած է և Նոր Կտակարանը 280 երես։ Ամբողջ գիրքը 1266 երեսէ կը բաղկանայ ուրեմն գուցէ ձգուած վերի տասը գիրքերը կը հաւասարին Աստուածաշունչի մէկ վեցերորդին, այսինքն եթէ հրատարակութեանը ձեռնարկուի այս գրքերուն՝ Աստուածաշունչի համար եղած ծախսին մէկ վեցերորդովը կարելի պիտի ըլլայ տպել և ամբողջ գրաբառ աստուածաշունչը ունենալ, ըստ նախնեաց թարգմանութեան։ Աստուածաշունչի Ընկերութեան քանի քանի անգամներ դիմումներ եղան այս պակաս գրքերն ալ հրատարակելով Հայ Եկեղեցւոյ զաւակներուն լիակատար Աստուածաշունչ մը տալու համար։ Սակայն Ընկերութիւնը անշուշտ իրեն յատուկ պատճառներով չկրցաւ գոհացնել հանրութեան այս փափաքը։ Առաջարկուեցաւ նաեւ Աստուածաշունչի Ընկերութեան՝ զեթ մասնաւոր հատորի մը մէջ ամփոփել այս տասը գրքերը որով թէ՝ իրենց սկզբունքը փրկուած կ'ըլլար և թէ Հայ ընթերցասէրներն ալ իրենց եկեղեցւոյն բուն իսկ Աստուածաշունչը կ'ունենային։ Եւ սակայն այս առաջարկն ալ անլսելի մնաց։ Կը մաղթենք որ Ս. Պատրիարք Հօր այս առաջարկը ունենայ իր արդիւնքը։ Հակառակ պարագային երբ Ամերիկայի մէջ ապրող քրիստոնեաներ դրամ գոհելով մեզի համար մեր լեզուովը Աստուածաշունչ մը տպելու այսչափ ծախսեր կ'ընեն, մեզի չի՞նար արդեօք անոնց բրած ծախսին մէկ վեցերորդն ալ մենք ընելով մեր տասը գրքերն ալ մասնաւոր տպագրութեամբ մը հրատարակել։ Ս. Էջմածնի Աստուածաշունչը տարիներու գործ է դեռ և անոր տպագիրը գործնական հետեւանք մը չի բերաշխաւորեր. մինչդեռ այս 200 երեսէ բաղկացած գիրքը հրատարակել այնչափ անիրականալի գործ չէ, երբ մասնաւոր Թաւշանճեանի նման անձեր կան այսօր, որոնք քարոզագրքին հրատարակութեան համար միայն հարիւրաւոր ոսկիներ կուտան։ Մեր ջուրէն մէկը եթէ մեկեսնս կանգնի և այս տասը գրքերուն հրատարակութեանը նպաստէ, հանրութիւնը այն ատեն փոքրիկ վճարումով մը կ'ստանայ այս տասը գիրքերը և մէնքիսիէ մը չատ աննշան դնով ձեռք անցընելով Աստուածաշունչի Ընկերութեան հրատարակած գրաբար օրինակը, այս երկու հատորները իրարու կը միացնէ և կ'ունենայ մեր Սրբազան Թարգմանիչներու հրատարակած լիակատար Աստուածաշունչը։

ՀԻԼԱՆԴԱՆՈՅԻ ՀԱՇՄԱՍԵՂԱՆԸ

ԵՒ

ԱՆՈՐ ԿԷՏԻԿԼԻ ԽՕՍՈՂՆԵՐԸ

(ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՊԱԿԱՍԸ ՄԵՐ ՄԷՋ)

Կարդացինք Ս. Համբարձման տօնին առթիւ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի մէջ տեղի ունեցած հանդէսներու նկարագրութիւնները, ընդ որս նաեւ սեղանի վրայ արտասանուած բաժակաճառերու շարքը։ Դիտելի է որ այդ բաժակաճառերը խօսելու իրաւասութիւնը մենաշնորհուած է կարգ մը կէտիկլի անձնաւորութեանց, որոնք «զիտաս իմ այլոց ոչ տամք»ի նախանձախնդրութեամբ չեն փափաքիր որ ուրիշներ ալ գան իրենց փառքին բաժնեկից ըլլալու։ Գովելի նախանձախնդրութիւն մը կ'ըլլար այդ սկզբունքը, եթէ ճշմարտապէս բուն վարդապետին աւանդած ուղղութեան հետեւողութեամբ ըլլար, այլ ցաւալի է ըսել որ տակիկա բերեր և աշխարհաքաղաքացի վարդապետութեան յարմարցուցեր ենք, ամէն փառք ու հաճոյք մեզի վերապահելով միմիայն, մինչդեռ բուն վարդապետը այնպէս չի վարուեցաւ, առաքիչներ ալ հասցուց, աշակերտներ ալ հասցուց, և աւանդեց որ ամէն ոք ալ իրեն պէս ըլլայ։

Ազգ. Հիւանդանոցը սակայն ո՛չ պաշտօնատուն մըն է և ո՛չ ալ Ս. Համբարձման տօնի առթիւ տրուած սեղանը պաշտօնական հանգամանք մը կը կրէ ուր ամէն ինչ մենաշնորհեալ ըլլայ։ Հիւանդանոցը ժողովրդեան տունն է և սեղանը՝ ժողովրդական սեղան մը, որուն ամէն անհատ մասնակցելու իրաւունք ունի, որովհետեւ եթէ մէկը իր խօսքով, մէկը իր նիւթականով կը նպաստէ այդ յարկին, անդին դեռ ուրիշ շատեր ալ կան որոնք իրենց գրչով, գործով, արհեստով և մտքով օգնութեան մեծ բաժին մը կը կարկառեն այդ հաստատութեան, և որոնց նուիրած բարմաթիւ և բազմատեսակ չօշափելի և անչօշափելի նպաստները աւելի մեծ կշիռ կը կազմեն և աւելի հակայ արդիւնք մը առաջ կը բերեն, քան այն առանձնակի այժերը որոնք կոչուած են միմիայն պատրաստուած գործին զլուխ վարելու և այս կերպով որքան ալ նպաստեն այդ գործին, չեն կրնար կատարել այն դերը զոր կրնայ կատարել ժողովուրդ մը։ Ուրեմն ժողովուրդն է որ առաջ արդիւնք մը կ'արտադրէ և ժողովուրդը իրաւունք ունի զէթ տարին անգամ մը վայելել իր արդիւնքին պտուղը, անոր յարկերը շրջելով, անոր ներքին վիճակին թափանցելով և անոր սեղանէն պատառ մը ճաշելով։ Այդ ճաշը պաշտօնական ընթրիք մը չէ ուրեմն մասնաւորներու համար՝ ուտել յղփանալու։ Ընտանեկան յարկի մը սեղանին տպաւորութիւնը թողելու է այդ ճաշը, ուր ամէն կարգի անհատ Հիւանդանոցի օրուան պէտքին վրայ իր միտքը պարզէ, վարիչ մարմինները գաղափար մը ստանան անկէ և ըստ այնմ դնեն իրենց վարչական ուղղութիւնը։ Բայց ընդհակառակը խեղճ ժողովուրդը յարկաժինները շրջելէ կը վանուի, ճաչէ կը վտարուի և խօսելէ կ'արգիլուի, մինչդեռ անդին մեծ աղալական հավեր առնողները ամէն ինչ կ'ըմբռնեն։ Ո՞վ ըսաւ թէ Հիւանդանոցի ճաշին սեղանը եղած է Ամիրադար մը զիրար դրուատելու և ինքնակենսագրութիւն պատկերացնելու և չտնթալից ծափեր կորզելու։ Այո՛, հակառակ չեմ այդ դիրութեան, որովհետեւ քաղաքական օրէնք է այդ և անոր համար արդէն կէտիկլի խօսողներ ունինք։ Սակայն պարտ է այս առնել և միւսը չթողուլ։

Մեր Հիւանդանոցին մէջ արդեօք ամէն քան ա՞ինչափ կատարելութեան հասած է որ այլեւս անոնց պէտքը չեղուելու հարկ չէ մնացեր, և կամ թէ՝ Հիւանդանոցնիս միմիայն բժշկութեամբ կը դառնայ։ Անդին ուրիշ համաձաւասար պէտքեր չունինք արդեօք, և թէ ինչո՞ւ համար չխօսուին նաեւ այն պարագաներուն վրայ որոնք հաստատուն նեցուկներ կը կազմեն Հիւանդանոցի բժշկութիւնը և վարչութիւնը բարձրացընելու։

Պատուարժան Հոգաբարձու թեան կարողութեան և նուիրած աշխատութեան մասին քան մը ըսելիք չունինք, արդարեւ գոհունակութեան արժանի է ան։ Բայց որովհետեւ այդ յարկը ամէն օր իրենց աչքին առջեւ չէ, և իրենք ամէն օր իրենց ժամանակը այդ գործին չեն կրնար նուիրել, և թէ իրենք ամէն ութիւններով օժտուած չեն կրնար ըլլալ, ուստի աւելի պատշաճ կ'ըլլայ որ ամէն դասակարգի կարիքներն ալ ունկնդրելու բարեհաճութիւն ունենայ Հոգաբարձութիւնը, տալով անոնց խօսելու արտօնութիւն։

Մտքի այս արտայայտութեան մէջ, թերեւս մեր թերութիւնները քիչ աւելի աչքառու տեղ մը ներկայացնեն թերութիւն մը ունենալ սխալ չէ սակայն զայն ուղղելու չը ջանալն է որ սխալ է։ լաւ է որ մենք իրարու զգացնենք մեր թերութիւնները քան ձգել որ տարը գայ ու մեզի զգացնէ։ Ուստի եթէ ամէն անգամ ունկնդրել անկարելի է, զէթ տարին անգամ մը ունկնդրել խոստմնալից արդիւնք մը կրնայ բնականաբար, հետեւելով ամէն աւելի զարգացեալ միջավայրերու դրութեան, որով ընդհանրութեան ազան տրուած պարագային՝ ասոր կամ անոր չի մենաշնորհուիր խօսելու իրաւունքը և չի զսպուիր հիւրերու խօսելու իրաւունքը, այլ աւելի պատիւ և հաճոյ և բարոյական օգուտ մը կը համարուի հիւրին ձգել՝ որ արտայայտէ իր միտքը պատշաճութեան սահմանին մէջ։ Ահա այս պարագան է որ ասպարէզ դառնայ մտքերը աւելի սրելու, և հարային գործը աւելի լուրջ խորհուրդներով յառաջ մղելու։

Ցաւալի է որ մեր մէջ այդ տեսակ ասպարէզներ կը պակսին և եղածներն ալ այնչափ անճնականութեամբ պաշարուած են որ ակնարկը եթէ մի անձին նուիրուած չէ, մեր սեմէն նեղ չենք ընդունիր զայն։ Ասոնք մը որ կը դերակատի բերնէն չելներ, բնաւ օրնեալ և բարի չի համարուիր, և արքանակ մը եթէ մեր շուրջ չդառնան անպէտ կը նկատենք զայն։ Քանի՞ անձերու միայն մենաշնորհ տրուած բլլալու և ուրիշներու խօսելու պարտականութիւնը կապտելու պարագայ պատճառ եղած են որ խօսելու համարձակութիւնը հետզհետէ պակսի մեզ։ Այնպէս որ անանք իսկ որանք երկու խօսքով չնորհակալութիւն յայտնելու համար կ'ելնեն իրը թէ բանախօսութիւն ընելու, կ'սպասուին տաղաներու պէս գոց ընել իրենց ճառը։

Եթէ օր մը մեր հանրային գործերու մէջ ունեցած քանի մը կէտիկլի խօսողները հրապարակէ քաշուին ով ան՝ նենք անոնց տեղ յաջորդողներ։ Ունինք սումնապերճ Գուրգէն էֆ. մը ունէին որ Մնանդի և Զատկի օրերը Պատրիարքարանի պաշ. ընդունելութեանց մէջ ոգեորութիւն ունէր բանախօսութեամբ մը բանալ այդ հանդէսը բայց ադնիւ մարդը հրապարակէն քաշուելէն ի վեր թափուր մնացած է այդ պաշտօնը։ Այսօր Վահ. Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան մը ունինք. Բաղ. Ժողովոյ տեսնապետ, որ տարին երկու անգամ բանախօսութեամբ մը Բաղ. Ժողովոյ համարատուութիւնը կը պատկերացնէ. բայց վաղը այս խօսող մարդերը հրապարակէն քաշուի, ո՞վ ունինք անոր յաջորդելիք, երբ միւս կողմանոնց յաջորդները պատրաստելու համար չենք ցաներ և չենք մշակեր։ Ասիկայ մեծ թերութիւն մըն է, որ ի մէջ քրոստներու նոյն իսկ մեր հանրային գործերու և կրթական շրջանակի մէջ ալ վարակելով՝ խամրած է մեր խօսելու կարողութիւնը։

Լեզու և գրիչ թէպէտեւ հաւասար զօրութիւններ են, սակայն լեզուն բաղդատմամբ գրչին, աւելի հոգեկան ազդեցութիւն մը կը ներգործէ. ունկնդրին ուշադրութիւնը կը յուզէ. միտքը կը լարէ, սիրտը կը գրաւէ, ամբողջ հոգւով իրեն կ'իրացնէ, որուն համար թէ ըլլայ բանախօսութեանց մէջ և թէ ըլլայ իրաւաբանութեան մէջ լեզուին՝ աւելի առաւելութիւն տրուած է քան գրչին։

Ուստի դպրոցներու մէջ ալ դասատուներ աւելի ազէկ կ'ընեն եթէ տղայոց խօսելու կարողութիւնը մշակեն։ Մեր վարչական մարդոց ալ պատշաճ է փոխանակ ազոց խօսելու կարողութիւնը կաչկանդելու, լայն ասպարէզ տալ անոնց մարզուելու, գիտնալով որ իրենք ալ ատկէ սկսած են։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՍՕԼԱԽԵԱՆ
Փաստաբան

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ Թիւ 86—7

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵԻԵՌ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԹ.

ԲՆԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Բնիկները մեծ բարեխոսութիւն կը սեպէին սպիտակամորթներուն իրենց կղզին գտնուիլը։ Անոնցմէ ինչ որ տեսնէին անմիջապէս կ'ընդօրինակէին։ Ճարտարագէտն ու Բօլ Մաակոթթա բնիկներուն այս սրտակարդ ընդունակութիւնը և քաղաքակրթուելու համար անոնց ցոյց տուած եռանդը տեսնելով իրենք ալ փափաք կ'ղգային ագիտութեան խաւարին մէջ մնայող այս խեղճերը քիչ չատ լուսաւորելու ու գոնէ նախնական բաներու զանոնք վարժեցընելու։ Պարապութեան այս օրերուն մէջ, հաղուադէպ առթիթ մըն էր երկու դիտումներուն համար վայրենիները դաստիարակելու գործը որ միեւնոյն ժամանակ մարդասիրութեան ալ մեծ ծառայութիւն մը մատուցանել ըսել էր։ Ամէնէն անհրաժեշտ եղածը այս մարդիկը ծառերու կոճղէն փրկել ու սնակներ չինելով զանոնք անոնց մէջ զետեղելն էր։ Խեղճ բնիկները հատու գործիքներու վրայ չատ թեթեւ գաղափար մը ունէին և նախապատմական բաներ էին անոնց իրը կացին կամ դանակ գործածածները։ Ամէնէն առաջ պէտք էր այս բանը սովրեցնել անոնց. թէեւ ուղղակի չէին կրնար անոնց հետ խօսակցիլ և սակայն համերու նման մասնաւոր լեզու մը հնարած էին, որով կողմնակի իրարու դաղափար կը բացատրէին։ Բնիկներէն 30 ուշիմ երիտասարդներ զատեցին և սկսան անոնց բացատրել թէ ի՞նչ բարեփոխումներ պէտք էին մտցնել իրենց գործածած հնամենի գործիքներուն մէջ։ Բնիկները վերջին ծայր ուշադրութեամբ կը դիտէին իրենց տրուած հրահանգները և անոնց արտակարգ օգտակարութիւնը տեսնելով մեծ փութաջանութիւն կը ցուցնէին ժամ առաջ արհեստը իւրացնելու։

Ճարտարապետն ու Բօլ Մաակոթթա նախապէս գեղանին տակը թաղուած Հէլիքսի գործիքներն և երկաթեղէնները մաս մաս բնիկներուն գիւղը փոխադրել տալով անոնց նուիրեցին այդ առարկաները և սովրեցուցին թէ ի՞նչպէս պիտի օգտուէին պողպատին գործածութենէն։

Մէկ կողմէն հատու գործիները կատարելագործելով միւս կողմէն ալ տախտակ կարելու արուեստը կը սովրեցնէին անոնց։ Բնիկները արդէն ծառերու հետ միշտ զբաղած ըլլալով տախտակը դերան պատրաստելու եղանակները դիւրաւ սովրեցան։ Սպիտակամորթները ուրիշ օրուան մէջ քանի մը տաղաւարներ չինեցին իբրեւ նմոյշ որոնք խիստ հաւէլի երեւցան բնիկներուն և իրենք ալ սկսան ճիշտ անոնց պէս չինելու աշխատիլ։

Ասիկայ առաջին քայլն էր զոր Ֆուաժիէնները կ'առնէին դէպի քաղաքակրթութիւն։ Սպիտակամորթները հասկցնելէ ետք բնիկներուն թէ՝ մարդս ամենէն առաջ բնակարանի մը պէտք ունի, եւ զը սկսան անոնց պիտոյքներուն նկատմամբ ալ բաներ սովրեցնել խեղճերուն։ Բնիկները անբացատրելի երախտապարտութեամբ մը կ'իւրացընէին իրենց սովրածները և ամենէն աւելի ուղեւորներուն հագած զգեստներն էր, որոնք հիացում կը պատճառէին իրենց։ Առ այժմ անկարելի էր սակայն կատարեալ հագուստներ չինել այս ամայի կղզիին մէջ բնակողներուն համար. ուստի սպիտակամորթները բաւականացան բնիկներուն հագած մորթերը՝ քիչ չատ հագուստի վերածելով։ Այս պարագային մէջ ալ դիրքանի պակասութիւն էր որ աչքի կը զարնէր։ Բնիկներուն անոնց թախանձանքին վրայ նշանակներ ու վարթեկներ տրուեցան ապրելու։ Ոմանք ալ ինքնին ինքզինքնին ամենէն գեղեցիկ ներկերով ներկեցին։ Ասոնք ամենէն գեղեցիկ ներկերն էին։ Ասոնք ամենէն գեղեցիկ ներկերն էին։ Ասոնք ամենէն գեղեցիկ ներկերն է

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԶԻՆԱՑԻ ԴԵՍՊԱՆԻ ՄԸ ՀԵՏ

ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ԱՊԱԳԱՆ

Հաշտութեան գրոյցներուն և Զինաստանի բարեկարգութեան վրայ Վիենայի չինական դեսպան Եանկ Զէնկ անուանեալը խօսեցաւ Նայէ Ֆրայէ Եաի մէկ խմբագիրին հետ. —

«Զինաստան պիտի ողջունէ հաշտութիւնը։ Բայց պէտք է այնպիսի հաշտութիւն մը ըլլայ որ կատարեալ ազատութիւն մը պիտի տրէ տեւական դարերու մէջ։ Այնպիսի խաղաղութիւն մը չպիտի տրէր Ծ. Սուլթանի մէջ։ Այնպիսի խաղաղութիւն մը կրնամ ենթադրել որ երկար տարիներու համար անկարելի ընէ ոեէ պատերազմ Ծ. Արեւելքի մէջ։

«Մեծ պատերազմը որուն հանդիսատես ենք տակաւին, անագին աղետութիւն բրած է բովանդակ Զինաստանի մէջ։ Անտեսանելի պիտի ելլայ իմ հայրենիքիս յառաջդիմութեան և բարեկարգութեանց համար։ Ողջէն պատերազմին նախորդ տարիին մէջ այդ բարեկարգութիւններէն մէկ մասին սկսան գործադրուիլ։

«Զինաստանի մէջ այս պահուս գործադրուած ամենակարեւոր բանն է անակնկալ կեդրոնացումը և գլխաւորապէս բոլոր հանրային հաստատութեանց պաշտօնեներուն կեդրոնացումը։ Զինաստանի երկու գլխաւոր զինուորական համաստարութեանց պետերը, Իշխան Ինկ և Բեյլիի փոխարքան Եուանշիգայ, այս նպատակին և այս ուղղութեամբ կ'աշխատին գիշեր ցերեկ։ Այսպէս Փոխարքայութեանց և նահանգներն կառավարութեանց զօրքերը միակ այսուրեան բանակի մը կը վերածուին, և այս նպատակին հասնելու համար Եւրոպայի և Ճապոնի մէջ եղած բարելաւութիւններուն կը հետեւի չինական կառավարութիւնը։

«Պատերազմը մեծ հետեւանքներ պիտի ունենայ նաեւ Զինաստանի եւրոպականացման, և մասնաւորապէս իր բանակին համար։

«Դալով վարչական ընդհանուր բարեկարգութեանց, կրնաք խորհիլ թէ Զինաստանի պէս անագին կայսրութիւն մը մեծ դժուարութիւններ կրնայ ունենալ այս մասին։ Այսու հանդերձ վարչական օրէնսդրութիւններու մէջ բարեփոխումներ ըլլալու վրայ են։ Լոնտոնի նախորդ դեսպան Լօֆանկլու, որ ժամանակ մը Լիւհանկ-Զանկի քարտուղարն էր, և Բեյջինի դեսպան Սունսոնի բարեկարգութեանց համար յիշատակագրեր մատուցած են Բեքինի կառավարութեան։ Եւրոպական արքունիքներուն մօտ դտնուած միւս չինացի դիւանագէտներն ալ բարեկարգութեանց կուսակից են, և ես ալ իմ հայրենիքիս յառաջդիմութեան և բարեկարգութեանց կը փափաքիմ եռանդագին։

«Բայց կրնաք ըմբռնել թէ այս բարեկարգութիւնները յամարար միայն կրնան գործադրուիլ, և այսպէս կրնան ազդեցիկ ըլլալ։ Նախ միջոցները պատրաստենք ուղղութիւններուն համար. մեր մասով սերունդը պիտի դաստիարակենք կրթական նոր մեթոդներով, և արտասահման պիտի զրկենք զանոնք։ Նանքինի փոխարքային հետ, որ իմ հին բարեկամներէս է, թղթակցութիւն փոխանակեցի, առաջարկելով իրեն որ Աւստրիա զրկէ տասներկու երեւելի և հարուստ չինացի երիտասարդներ, որպէս զի հոս դաստիարակուին ամէն կերպով։ Փոխարքան առաջարկութիւնս սիրով ընդունած է։ Զինաստանի ուրիշ շատ մը կառավարիչներու ալ պիտի դիմեմ, որպէս զի իրենց գաւառներէն Աւստրիա զրկեն երիտասարդներ, որպէս զի հոս դաստիարակուին ամէն կերպով։ Փոխարքան առաջարկութիւնս սիրով ընդունած է։ Զինաստանի ուրիշ շատ մը կառավարիչներու ալ պիտի դիմեմ, որպէս զի իրենց գաւառներէն Աւստրիա զրկեն երիտասարդներ, որպէս զի հոս դաստիարակուին ամէն կերպով։ Կը յուսամ թէ անոնց հոս առած դիւանագիտական կրթութիւնը շատ օգտակար պիտի ըլլայ իմ երկրիս ապագային։

«Մեր պատժական օրէնսդրքին մէջ սկսանք կարեւոր բարեփոխումներ ընել։ Օրէնսդիրական ուսանողներ մասամբ Զինաստանի և մասամբ արտասահմանի մէջ պիտի աշխատին ամուր հիմերու վրայ դնել բարեկարգութիւնը։

«Ոչ միայն արտասահմանի մէջ ապրող Զինացի դիւանագէտները, այլ նաեւ շատ մը մեր կառավարիչներէն, ի մասնաւորի Հուբէյի ընդհանուր կառավարիչը՝ Զանկ-Շի-Թունկ, բարեկարգութեանց կուսակից են։

«Տեսակ մը Ծերակոյտ ունինք արդէն, որուն կ'անդամակցին բաղում բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Աւելի ընդարձակ սահմանի վրայ խորհրդատու մարմիններու խնդիրը ա՛լ աւելի ապագայ կարգադրութեան մը կը վերաբերի։

«Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջ դաստիարակուած չինացի դեսպանները իրենց կառավարութեան հաղորդած են իրենց տեսած գեղեցիկ և օգտակար բաները։ Ես ալ անցեալները ընդարձակ տեղեկագրով մը պարզեցի թէ ի՛նչ կերպով կարելի է Աւստրիոյ մէջ իմ տեսած հարկային օրէնսդրութեանց և հաստատութեանց հետեւիլ քայլ առ քայլ։

«Զինարէնի թարգմանեցի Վիեննայի Սակարանին օրէնքը, ինչպէս նաեւ դրամական գործառնութիւններու մասին տեղեկագիր մը խմբագրեցի և Բէքին զրկեցի։ Նաեւ թարգմանեցի Աւստրիոյ ձկնարաններուն օրէնքը, և այս միջոցիս կ'զբաղիմ ուսումնասիրութիւններ ընելու Աւստրիոյ դպրոցական կարգադրութեանց վրայ, որպէս զի Բէքին զրկեմ։

«Կը փափաքիմ որ Եւրոպացի վարակներները միշտ աւելի թուով երթան Զինաստան, որպէս զի իմ գեղեցիկ երկիրս օգտուի այս յարաբերութիւններէն։

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՋԱՐԻՆ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ջարը Բեթերսպուրկի ամերիկեան դեսպանին միջոցաւ մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց Բուզվէլթ նախագահին որ ա՛յսպէս կ'աշխատի հաշտութիւն առաջ բերելու համար։ Կայսրը յայտարարեց դեսպանին թէ հիմա ինք անձամբ ձեռք առած է հաշտութեան խնդիրը։

*** Բուզվէլթ նախագահ անցեալ Դշ. օր Ջարին հեռագրեց Ճապոնի հաւանական պայմաններուն մէկ ուրուագիծը, և մինչեւ ուրբաթ գիշեր հեռագրի մը կ'սպասէր Բեթերսպուրկէն, հաշտութեան նպաստաւոր։ Վերջին լուրերէն հասկցուեցաւ թէ Ջարը դժգոհ ըլլալու մեծ պատճառ մը չէ ունեցած, և հրաման բրած է որ լիազօրներ ընտրուին։

*** Բարիզի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ յայտնապէս կը խոսուվանին թէ Ռուսիոյ համար հաշտութենէն ուրիշ ճար չկայ, և բնական էր թէ Տէրութեանց դեսպաններուն հաշտութեան առաջարկութիւններուն անմիջապէս պիտի համակիրպէր ռուս կառավարութիւնը։

*** Բեթերսպուրգի Թայմզի թղթակցը հետեւեալը կը գրէ.—«Ուրբաթ օր Ջարին դիտաւորութիւնը բոլորովին հաշտութեան կողմը դարձաւ։ Ռուսիոյ ճշմարիտ բարեկամները գոհ են այս փոփոխութեան վրայ։ Ջարը ուղղակի ինք կը զբաղի այս խնդրով, և իր շրջակայ մարդիկը Ն. Վեհափառութեան որոշման միայն կ'սպասեն։

*** Լոնտոնի ճարմնական դեսպանը Սթանսֆոթի թղթակցին հետեւեալ դիտողութիւնները բրաւ.—Իմ կառավարութենէս մինչեւ հիմա ոեէ տեղեկութիւն ստացած չեմ հաշտութեան բանակցութեանց մասին։ Ո՛րչափ որ գիտեմ պատասխանի ոչ մէկ ճարմնական ներկայացուցիչ ի վիճակի չէ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով Ճարոնի պայմանները ուրուագծել։ Բայց Ճարոնի ընթացքը բնաւ փոխուած չէ։ Պատրաստ է բանակցութեանց սկսիլ, երբ Ռուսերը պաշտօնապէս խնդրեն։ Մինչեւ որ երկու Տէրութիւնները ուղղակի չբանակցին, Ճարոն իր պայմանները պիտի չյայտնէ։ Ռուսիա անուշադ կ'ուզէ բարեկամ Ֆրանսան կամ իր նոր բարեկամը՝ Բուզվէլթը՝ միջնորդ բրաւնել, բայց ո՛չ մին ոչ միւսը պիտի չուզէ ուղղակի բանակցութեանց մասնակցիլ հետ, որովհետեւ Ճարոն Ռուսիոյ հետ խօսքի բռնուիլ կ'ուզէ։ Ռուսի անհաւատալի են բոլոր այն զրոյցները թէ երրորդներու կողմէ այս միջոցիս կը քննուին հաշտութեան պայմանները, և այս տեսակ լուրերը բարիքէ աւելի չարիք առաջ կը բերեն։

*** Թոքիոյի ճարմնական Թերթերը միաձայնութեամբ կը յայտարարեն թէ Ճարոն իր հին պայմաններէն ետ պիտի չդառնայ։ Ազգին կը յայտարարէ.— Ճարոն ալ գիտէ թէ Ռուսիա տակաւին կրնայ ցամաքի վրայ պատերազմը շարունակել։ Բայց սարը միակ հեւեւանքը այն պիտի ըլլայ որ Ճարոն նորանոր հարուածներ պիտի տայ անոր, և Ռուսիա իր ցամաքային բանակն ալ ձեռքէ պիտի հանէ, ինչպէս կորսնցուց իր ահագին նաւատորմիղը։ Քօօսիկն կ'ըսէ.— Ճարոն կը սպասէ ամենայն վեհանձնութեամբ։ Ի՞նչ քաղաքութիւն որ ցոյց տուաւ պատերազմի գաղտեռուն վրայ, նոյնքան ալ վեհանձնութիւն պիտի ունենայ իր տկարացած հակառակորդին հանդէպ։ Միայն թէ Ռուսիա ազէկ մտքը դնելու է որ Ճարոն իր կենսական համարած պայմաններուն և ոչ մէկէն պիտի հրաժարի, և քան մը պիտի չկրնայ արդիւլ զինքը մինչեւ որ վերջնականապէս հանի իր նպատակին։ Ճինի Շինբօ կը գրէ.— Անոնք որ կը կարծեն թէ պատերազմը արդէն իսկ վերջացած է, շատ կը սխալին։

*** Բեթերսպուրկի Մաթենի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.— Ամերիկեան դեսպանը Ջարին ունկընդրութեան միջոցին երկարօրէն բացատրեց թէ ի՛նչ պատճառներով Ռուսիա պարտաւորուած է հաշտութիւն կնքել, և այս առիթիւ մի առ մի պարզեց Բուզվէլթի նախագահին հեռագիրին կէտերը։ Ն. Վեհափառութիւն ուշի ուշով մտիկ բրաւ, և յետոյ յայտարարեց թէ գոհ է ամերիկեան դեսպանին բացատրութիւններէն, և կը փափաքի դարձեալ լսել զինքը։ Դեսպանին մեկնելէն վերջ իսկոյն նախարարաց խորհուրդ գումարուեցաւ նախագահութեամբ Ջարին։

*** Բեթերսպուրկի մէջ կարծողներ ալ կան թէ Ռուսիա Պատերազմին ներկայ սպառնալից միջոցին կը խորհի անգամ մը դոնէ հասնիլ Ճարոնի պայմանները, եթէ ոչ՝ պիտի չընդունի զանոնք, և պատերազմը պիտի շարունակէ։

*** Ջարին եղբայր Միխայիլ մեծդուքը Պերլինէն Բեթերսպուրկ դարձաւ իբրեւ կուսակից հաշտութեան, Վիլհէլմ կայսեր հետ իր մէկ քանի տեսակցութիւններէն վերջ։ Ժուռնալի Բեթերսպուրկի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Ջարին չբնակայքին մէջ ալ երթալով կաւելնան հաշտութեան կուսակիցները։

*** Հռոմի ռուս դեսպանին խորհրդական կոմս Բրաբէնսքի կը յայտարէ թէ հաշտութեան զրոյցները բոլորովին անհին են։ Ջարը հետաքրքրութեան համար միայն մանկ ըրած է Բեթերսպուրկի ամերիկեան դեսպանին։ Եթէ տարբեր կերպով ըլլար, Ն. Վեհափառութիւն պիտի հրամայէր որ իր արտաքին գործոց նախարար Լամտորֆ կոմսն ալ իր մօտը գտնուէր դեսպանին ընդունելութեան օրը։

ՋԱՐԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԻՆ ՊԱՏԱՃԻՆԸ

ՐՕԺԷՍԹՎԷՆՍԿԻԻ

«Ի սրտէ շնորհակալ եմ ձեզի և Նաւատորմին բոլոր սպաներուն, որոնք նաւամարտին մէջ պատուաւորապէս կատարեցին իրենց պարքը՝ զոհելով իրենց կեանքը Ռուսիոյ համար և ինձի ծառայելու համար։ Բարձրելոյն կամքով չշնորհուեցաւ իրենց որ իրենց զիւցազնութիւնը յաջողութեամբ պակուի, բայց հարենիքը յաւէտ պիտի պարծի իրենց զիւցազնութեան վրայ։ Արագ ապաքինութիւն կը մաղթեմ ձեզի։

«ՆԻԿՈԼԱՍ»

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ԵՒ ՊԱՏԵ՛ԱԶՄԸ

Երեսփ. Ժողովին Առեւտր. Մասնախումբը հետեւեալ որոշմագիրը քուէարկեց.—

1. 1899 յուլիս 29ի Պայմանագրութեան 27րդ յօդուածին համեմատ, Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մէջ ներկայացուցիչ ունեցող կառավարութիւնները միաձայնութեամբ յայտարարեցին թէ միջազգային կռիւի մը մէջ մէկ կամ մէկ քանի օտար Տէրութեանց բարեկամական միջնամտութիւնը պարտաւորութիւն է։

2. Նոյն պայմանագրութեան 3 յօդուածը մանաւանդ՝ կը յանձնարարէ բարեխօսութիւն կամ միջնորդութիւն առաջարկել, և սիրալիրաբար կ'ընդունի թէ այս առաջարկութիւնը ընելու իրաւունքը կը վերաբերի կռիւէն դուրս գտնուող Տէրութեանց, նոյն իսկ թշնամութեանց միջոցին, և թէ այս իրաւունքին գործադրութիւնը չի կրնար երբէք անբարեկամ գործողութիւն մը նկատուիլ կռուող տէրութեանց մէկուն կամ միւսին կողմէն։

Երեսփ. Ժողովին Առեւտրական մասնախումբը Միջազգային Իրաւարարութեան Ֆրանսացի խորհրդարանական խմբակին հետ համախորհուրդ, և Մեծն Բրիտանիոյ բարոյական յանձնառութեանց համաձայն, փափաք կը յայտնէ թէ անդլ. կառավարութիւնը առաջին նպաստաւոր առիթը պիտի չկորսնցնէ իր բարեխօսութիւնը առաջարկելու, կարելի եղածին չափ շուտով պատուաւոր հաշտութիւն մը գոյացնելու երկու պատերազմիններուն միջեւ։»

ԹՕՎԱԿԱԼ ԹՕԿՈՅԻ ՊԱՂԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻ ԱՏԵՆ

Թօկօ զոր ժամանակէ մը ի վեր Նէլսընի կը նանջրենն, արդարեւ կարելի է տաղանդով ու քաջութեամբ բաղդատել Անգլիացի նշանաւոր ծովակալին հետ, բայց չունի այն յատկանշական զղջագրգռութիւնը, որով Թրաֆալկարի յաղթողը նշանաւոր հանդիսացաւ իր ամբողջ կեանքին մէջ։ Ցուշիմայի նաւային ճակատամարտին ամբողջ տեւողութեանը միջոցին Միքասա գլխաւորը, ուր կը գտնուէր Թօկօ ծովակալը, ամէնէն գէշ տեղը կեցած էր։ Ընդհանուր սքանչացում մը կը պատճառէ Թօկոյի այդ արիութիւնը։ Թէեւ Ռուսերուն նշանառութիւնը բնաւ ազէկ չէր, սակայն շատ մը ռումբեր զարկին Միքասայի ձախ կողմին և մեքենաներու վերի մասին, բայց անոր կայմերը ու ծխնելոյզները միայն վնասուեցան, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ Ռուսերը շատ վերէն թնդանօթ կ'արձակէին։ Ճակատամարտին սկիզբները Ճարոնցի տեղակալ մը՝ Մացուիրա գլուխէն վիրաւորուեցաւ, ինչպէս և երկու սպայ և տասներեք ենթասպայ։ Միքասայի ճարմնական նաւերուն մէջ ամէնէն աւելի մտեցողը եղաւ ռուսական մարտանաւերուն։ Երբ Թօկօ գլխաւոր աշտարակին մէջ կը գտնուէր՝ հրամաններ տալով, իր քովը կեցած տեղակալ մը զարնուեցաւ ռումբի կտորէ մը։ Թօկօ իսկոյն ծռեցաւ վիրաւորը վերցնելու համար. ծովակալը վայրկեան մը իսկ չփոխեց իր ընթացքը։ Սիրտ կուտար իր ստորադասներուն. հանդարտ կը հսկէր ռուսական նաւատորմին և իր մարտանաւին վիճակին վրայ։ Երբ յաղթութիւնը կատարեալապէս ապահովուեցաւ, Թօկօ անձամբ զբաղեցաւ բոլոր մասնամասնութիւններով, գլխաւորաբար խուզարկելու ռուսական նաւատորմին մը նացած մասը. մինչեւ վերջը չբաժնուեցաւ իր տեղէն, առանց յոգնութիւն զգալու։ Թօկօ յունիս 2ին միայն հեռացաւ իր նաւէն, սակայն ճակատամարտէն ի վեր առաջին անգամն էր որ ցամաք կ'ելնէր, և այն ալ միայն Բօժէսթվէնսքի ծովակալին այցելութիւն տալու։ Բօժէսթվէնսքի ծովակալը հետզհետէ իր ոյժերը կը վերստանայ. կրնայ անկողնին մէջ նստիլ. այնպէս կը նկատուի թէ երկու ամիսէն ռուս ծովակալը պիտի կրնայ ոտքի ելնել։ Բօժէսթվէնսքիի կերակուրը կը պատրաստուի հիւանդանոցի բժշկապետին հսկողութեանը տակ։ Ամէն միջոց ձեռք կ'առնուի ռուս ծովակալին տառապանքը ամոքելու համար։ Ծովակալը կը զնահատէ իրեն նկատմամբ տարուած խնամքները։ Հարցուեցաւ Բօժէսթվէնսքիի թէ կ'ուզէ որ իր եղբօրը աղջիկը դայ զինքը դարմանելու. պատասխանեց թէ այնքան լաւ կը խնամուի որ պէտք չունի։

ԹՕԿՈՅԻ ԿԻՆԸ ԵՒ ԾՈՎԱԿԱԼԻՆ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թօկօ ծովակալին կինը երբ իմացաւ Ցուշիմայի յաղթանակը, որոշեց աւելցընել իր երկանը տուած դրամը իբրեւ գրպանի ծախք։ Թօկոյի ընտանիքին մէջ խստիւ կը գործադրուի գործառնական յարկի աւանդութիւնները, որով այրը իր շահած դրամը ամբողջովին կը յանձնէ կնոջը։ Ծովակալը երբ իր ամսաթոշակը ստանայ, հազար երկուհարիւր ֆրանք, ամբողջովին կնոջը կը յանձնէ, որ ամբողջ ծախքերը կը հոգայ և քիչ մը դրամ միայն կուտայ երկանը՝ գրպանի ծախքի համար։ Ակէ վերջը Թօկօ օրական երկու-քառակէս ֆր. աւելի պիտի ստանայ՝ իբրեւ վարձատրութիւն իր տարած յաղթանակին։

ՊԱՍԱՆՈՎ զօրավարը որ Բարթ Արթուրէն Զէֆու հասաւ՝ իր սպայակոյսը կազմող քանդինքը սպաներով, յամաքի ճամբով Ռուսիա պիտի ուղեւորի, հետը տանելով Բոնտարթէնքօ զօրավարին մարմինը՝ զմռսուած։ Բարթ Արթուրի մէջ այլ եւս Ռուս մնացած չէ։

ՑՈՒՇԻՄԱՅԻ ճակատամարտէն յետոյ ճապոնական նաւատորմը քանի մը ժամեր զբաղեցաւ՝ ռուս սպաներ ու նաւաստիներ ազատելու ծովէն։ Զաբրին վրայ գտաւ Ջարին ու Ջարուհիին բազմաթիւ կենդանագիրները, զորս Ռուսերը իրենց հետ առած էին՝ ծովը նետուելու պահուն, բայց ուժասպառ մնալով հարկադրուած էին թողուլ։

ՌՈՒՍ ԴՐԱՒՈՒԱԾ ՄԱՐՏԱՆԱԻԵՐԸ.— Անգլիական քանի մը թերթերը Թոքիոյէն լուր մը կը հրատարակեն թէ վերջին նաւամարտէն գերբաւուած ռուսական Օրէլ, Նիֆօլա Ա. Աբրամսքի և Սեկիանին մարտանաւերը ճապոնական տորմիղին մէջ մտցուած են։ Այս մարտանաւերը հետեւեալ անունները կը կրեն այժմ. Իվանի, Իրի, Օրիկեհիմա և Միշինա։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԱՐԻԶ, 11 Յունիս.—Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ Ճարոն զինադադար պիտի չընդունի։ Թոքիոյէն ուրիշ հեռագրի մը նայելով, Միքասոն հրամայեր է Օեամա մարեշալին՝ յարձակողական շարժումները դադրեցնել ցնոր անօրինութիւն։ Այդ հրամանին համաձայն ընդհատուած է Ճարոնցիներուն առաջխաղացութիւնը դէպի Բիրին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը յուսացուի թէ ամսոյս վերջերը Ռուսիոյ և Ճարոնի միջեւ վերջնական հաշտութիւն կնքուելով, աւարտի պատերազմը որ տարի մը և մէկ քանի ամիս տեւեց։ Երկու կողմի պատուիրակները պիտի ջանան առանց ձգձգելու չուտով աւարտել հաշտութեան բանակցութիւնները։ Ամենց կողմէ պատրաստուելիք հաշտութեան գիրը, առանց դիտողութեան, պիտի վաւերացուի երկու պատերազմի ատրութիւններէն։ Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը հրանագ տուեր է Թոքիոյի իր դեսպանին՝ հարկ եղած յորդորը կարդալ, որպէս զի Ճարոն չափազանց պահանջումներ չընէ։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի որ Ճարոն եթէ իր իսկական չափերէն աւելի պահանջումներ ընէ, Ամերիկացիներու մօտ չտեսած համակրութիւնը պիտի կորսնցնէ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ Ռուսիոյ պատուիրակը պիտի ըլլայ Թոքիոյի ռուսական նախկին դեսպան Պարոն Ռոզէն։

ԲԱՐԻԶ.— Թոքիոյի ռուսական նախկին դեսպան Պարոն Ռոզէն Բարիզէն Ուաշինկթըն մեկնեցաւ։ Թոքիոյէն կը հեռագրեն «Սէնթրըլ Նիւզ»ի թէ ճապոնական կառավարութիւնը պաշտօնապէս ծանոյց Բուզվէլթ նախագահին թէ մտադրաբար հաճելի է իրեն այն առաջարկութիւնը թէ բանակցութիւններ ուղղակի երկու պատերազմիկ կողմերուն միջեւ միայն կատարուի։ Հաւատս կը ծանուցանէ թէ ո՛չ միայն Ճարոն, այլ Ռուսիա ալ ընդունեց Մր. Բուզվէլթի այն առաջարկը թէ միջազգային դեսպանախորհուրդ մը գումարուի, հաշտութեան բանակցութիւնները կատարելու համար։ Ռուսիա և Ճարոն լիազօր պատուիրակներ պիտի կարգեն, որոնք պիտի գումարուին Ուաշինկթընի մէջ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Ռուսիոյ և Ճարոնի կողմէ Մր. Բուզվէլթի տրուած պատասխանը երէկ իրիկուն հասաւ։ Երկու պատերազմիկները կ'ընդունին նախագահին առաջարկները և շնորհակալութիւն կը յայտնեն՝ իր բարեկամական ազդեցութեանը։ Կը հաւատուի թէ Ցարնաս ազդեցութիւն դրած է Ռուսիոյ վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Սէնթրըլ Նիւզ»ի թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ Ճարոնի արտաքին գործոց նախարար Պարոն Ռամուրա ծանուցեր է Մ. Նահանգաց նախագահին թէ Ճարոն պատրաստ է լիազօր պատուիրակ մը կարգել՝ Ռուսիոյ հետ հաշտութեան վրայ բանակցելու համար։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Ռուս քաղաքագէտ մը յայտարարեր է իսկայութեան մը մէջ որ թէեւ նախագահ Բուզվէլդ և Մեծ Տէրութիւնք մեծապէս կը փափաքին որ հաշտութիւն կնքուի, բայց ինք չի կարծեր որ վերջ տրուի պատերազմին։ Լիազօր պատուիրակներ պիտի կարգուին, մի միայն քննելու համար Ճարոնի պայմանները, բայց մինչեւ որ Ճարոն չհրաժարի իր մէկ քանի խիստ պահանջումներէն, անկարելի է որ հաշտութիւն կնքուի։ Իրաց այս վիճակին մէջ Ռուսիա պիտի չարունակէ պատերազմը։ Այդէն Ռուսիա ցոյց տուաւ թէ Ճարոն ինչ պահանջումներէ պէտք է հրաժարի։

ԹՕՔԻՕ.—Ճարոնցիք, յունիս 9ին, Ռուսերը ետ մղեցին Սիանչիարի և Ուէնչէնկէնի դիրքերէն և չորսականներէն երեք տեղեր գրաւեցին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ Բոժէսթվէնսքի ծովակալին վիճակը նորէն մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Կը վախցուի թէ մի՛ գուցէ պարտաւորութիւն առաջ գայ անոր արունդը կտրելու։

—Նիւ Եորքէն առնուած հեռագրի մը նայելով, հաստատուած է թէ շատ մը ճապոնցիներ իբրեւ սպաներու ծառայ, ամերիկեան մարտանաւերը դիտնուելով լրատուութիւն ըրեր են։ Վերջերս ամերիկեան «Մխուրի» զրահաւորին երկրորդ հրամանարին ճապոնցի սպասաւորին վրայէն գտնուելը է նոյն մարտանաւին առողջապահական ծրագիրը։ Մ. Նահանգաց ծովային նախարարութիւնը հրամայեց որ ամերիկեան մարտանաւերուն մէջ բնաւ ճապոնցի չգործածուին։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Ռուս Հեռագրական Գրասենեակին Թղթակիցը հետեւեալ լուրը կուտայ Կանձուլինէ Յունիս 11 թուով.— Զրոյց կայ թէ ճապոնցիք այս առտու մեծ այժերով սկսան յարձակիլ մեր ձախ կողին դէմ։ Այնպէս կը կարծուի թէ ասիկա ցոյց մըն է նման անոր զոր ճապոնցիք ըրին Մուքդէնի ճակատամարտին սկիզբը, յետոյ յարձակելով մեր ձախ կողին դէմ, մինչ ետքը հակացուեցաւ թէ իրենց բուն նպատակն էր պաշարել մեր աջ կողը։ Ռուս բանակը պատրաստուած է ճակատամարտի, և ոեէ պատահականութեան առջեւ կազմ և պատրաստ կ'սպասէ։

—Նոյն Գործակալութեան թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ Զոր. Լինէվիչի բանակապետէն.—Բանակին արդի կացութիւնը շատ լաւ է։ Հագուստ, ռազմանիւթ, պաշար և չոր խոտ կայ մէկ տարի բաւելու չափ։ Բանակին առողջական վիճակը կատարեալ է։ Մովս վրայ մեր կրած պարտութենէն ի վեր զօրքերուն բարոյական կորովն ալ վերստացած է իր նախկին ոյժը, և հիմա բանակը ամբողջ վրիժառութեան ոգւով լեցուած է։ Սպարապետ Լինէվիչ հակառակ իր առաջացեալ տարիքին, գործունեայ, անխոնջ և կոփուած հրամատար մըն է։ Սպաները կատարելապէս համոզուած են թէ պիտի յաղթեն թշնամին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Մարեշալ Օեամա իմանալով որ հաշտութեան մասին խօսքեր կ'ըլլան, ժամանակ չանցնելու համար սկսաւ մեծ գործունէութիւն ցոյց տալ, և մեծ ոյժերով զինուորական գործողութիւններու ձեռնարկել Խարպինի և Վլատիվոսթոքի դէմ։ Եթէ հաշտութեան բանակցութիւնները քիչ մըն ալ յապաղին, Ճարոնցիք գրաւած պիտի ըլլան նոյն քաղաքները, որով Ճարոնի պայմանները պիտի ծանրանան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նիւչուանկի անգլիական հիւպատոսը տեղեկագրեց իր կառավարութեան թէ Ճարոնցիներուն այդ քաղաքը գրաւելէն ի վեր, նոյն քաղաքին առեւտուրը չատ զարգացած է։ Միլիոնաւոր ֆնատ կար երբ քաղաքը կը գտնուէր Ռուսաց ձեռքը, (1904ին), մինչ այդ ֆնատը այսօր իջած է 300,000 ռուբլիի։ Հիւպատոսը յետոյ յոյս կը յայտնէ որ Նիւչուանկ փայլուն առեւտուր մը պիտի ունենայ ապագային։

—«Սէնթրըլ Նիւզ»ի Թանգէրի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ կրնայ ըլլալ որ Մարոքի խնդիրը յանկարծ կնճռոտի։

ՌԷՆ.— Առեւտրական նախարար Մ. Տիպլէֆ, խօսելով Ֆրանսիա-Ռուս դաշնակցութեան վրայ, ըսաւ թէ Ֆրանսա պէտք չէ բաժնուի իր զինակցէն հակառակ ներկայ պարագաներուն։

ՊԵՐԼԻՆ.— Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը յայտարարեն թէ Մ. Նահանգները և Գերմանիա միասին միջամտութիւն ի գործ դիտի դնեն վերջ տալու համար ռուս-ճարոնական պատերազմին։

ՍԱՆ ՍԵՊԱՍՏԻԱՆ.—Ալֆոնսօ թագաւոր հոս հասաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը Էսդի Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքունիքին կնոջ՝ Հոհէնպէրկի իշխանուհին շնորհեց պալատական մեծ արարողութեան տիտղոս։ Ն. Վեհափառութիւն Հոհէնպէրկի իշխանական Տան անդամներուն և իրենց յաջորդներուն շնորհեց «Պայծառափայլ Բարձրագոյն Տիտղոս» տիտղոսը։

ՍՕՊԻՖ ԳԱՊՈՒԷ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԱՀԱՐՈՆ ՄՈՐԼԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ ծանօթ ջութակահար Ահարոն Էֆ. Մորլեանի երաժշտական այս չորրորդ հեղինակութիւնը, որ կը ծախսուի Բերա Քօսանենկերի, Քօրի, Քէլլերի, Լէհների և Քէլսդիտիսի վաճառատուները, և Ղալաթիա՝ Լուիֆեան վաճառատունը, ինչպէս նաեւ Խմբագրատանս մէջ։

Անուշա ամէն երաժշտասէր պիտի փութայ գտնել այս գեղարուեստական հրատարակութիւնէն, որուն արժէքն է 5 ղրշ.։ 5—2

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻՐԱԿ. ԺՈՂՈՎԸ և Նպաստաց Ցանձնաժողովը այսօր, իսկ վաղը Խաչ Ժողովը հրաւիրուած են Նիստ գումարել Դպրոցական Խորհրդարանին մէջ։

ՊԱՆՏՐՄԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Թադէոս Վրդ.ի պաշտօնավարութեան դէմ գանգատողներ բազմատարատեսակ հանրագրութեամբ մը գիտեն Պատրիարքարան և թախանձագին կը խնդրեն որ Տ. Թադէոս Վրդ. ուրիշ տեղ մը փոխադրուի։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Նորաշէն Ս. Ներսէսեան վարժարանին վերաբացումը դեռ տեղի չունեցաւ. վարժարանին ներքին յարդարումը և գրասեղաններուն շինութիւնները աւարտած չըլլալուն համար։ Սակայն թաղին ծնողքներէն մէկ քանիին Թաղ. Խորհրդոյ բրած դիմումին վրայ, Խորհուրդը որոշած է որ հինգշաբթի օր հին գրասեղանները և աշակերտները առժամանակ նոր վարժարանը փոխադրուին, կարգ մը անպատեհութիւններու տեղի չտալու համար։ Նոյն օրը տեղւոյն քահանաներուն կողմէ խաչհանգիստ պիտի կատարուի և պիտի օրհնուի վարժարանը։ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ տրուած հանգանակութեան կնճռակը, գրասեղաններուն շինութեան համար, դեռ նշանակելի արդիւնք մը տուած չէ։ Տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ եղիա էֆ. Շահպաղ երեք ոսկի նուիրած է գրասեղաններու շինութեան համար։

ՀԱՊԻՇ պատուիրակութեան անդամ և «Եթովպական Աստղ» պատուանշանին հրամատար Թէօ Հարիէ Մարիամ փաչա կիրակի օր ԳումՔարու երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Սահփան էֆ. Գողոսեանի որ անցեալ օր ընտանեօք շնորհաւորութեան գացած էր Ն. Վսեմութեան՝ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած պատուանշանին և փաչայութեան աստիճանին առթիւ։

Տնտեսութիւնը խիստ սիրալիր եղաւ և Մարիամ փաչա, որ 8—9 տարիի չափ Եւրոպա և մասնաւորապէս Բարիզ մնացած է, մեծ գոհունակութեամբ յիշեց Գալատայ մէջ իրենց ընծայուած պատիւները։ Իր հիացումը յայտնած է միանգամայն Գալատայ ազգային դիրքին և գեղեցկութեան մասին։ Ն. Վսեմութիւն դեռ երիտասարդ է և ամուսնացեալ ու երեք տարեկան ազջիկ մը ունի Ռօմանը-Վօսք անունով, որ կը նշանակէ

Բրուսեան 1 անգլ., Տիկին Աղաւնի Սարգիսեան 1 անգլ., Տիկին Ոմն 65 դրչ., Տիկին Իւղաբեր Հալէպեան 60 դրչ., Արմենակ էֆ. Սատուածատուրեան 60 դրչ., Տիկին Ոմն 30 դրչ., Օրիորդ Մանիկ Զատէեան 20 դրչ., Արմենակ էֆ. Համամճեան 20 դրչ.:

ԻԶՄԻՐԻ ԳՈՐԾԵՐ

Եկեղեցական կարգապահութիւն.—Որբանոց-վարժարան.— Հիւանդանոցին շուրջը:

Հակառակ մէկ քանի թերթերու գրածին, Զատկական եօթնեկին մէջ եկեղեցական կարգապահութեան վարդապետ օրինակներ չէր որ ցուցադրեցին եկեղեցիի պաշտօնեայք և անկէ մինչեւ Համբարձման տօնը տարբեր բան չենք արձանագրեր: Զանցառու քահանաներուն համար ազդու անօրինութիւն մը պէտք է. փոխանակ հրապարակային կշտամբանքներով և երես չի տալու դրութեամբ դառնացուցնելու այդ ողորմելիները, լաւագոյն է պատժելիս սիրաշահիլ. վասն զի վերջապէս տօնք ալ մարդ են, սիրտ ու կիրք ունին, ինչպէս նաեւ կարգ՝ դոր մենք տուած ենք: Մեզի պէս կրօնասէր ժողովուրդի մը համար բնաւ պատուաբեր չեն թէ՛ եկեղեցիի բարեզարդութեան անհրաժեշտ կարգ ու սարքն և թէ երգեցիկ մանուկներուն փողոցային անճոռնի շարժուձեւերը. բարեբաղդաբար, դժուարաւ լուծուելիք բաներ մը չեն ասոնք:

Հին բարի ժամանակներու մէջ եկեղեցականութիւնը հոմանիշ էր մազը մօրուքը ճերմկած մաքրակենցաղ մեծամտութեան. ժողովուրդը սիրայօժար կուտար իր լուման այն միամիտ հաւատքով թէ ոտքին մէկը գերեզմանը եղող բարեկենցիկ ծերունի մը մաքէն իսկ չպիտի անցուներ Աստուծոյ տան գանձանակը խորելու: Հիմա սակայն բարքերը փոխուած են, երեւոյթը տեղի տուած է աղուամազին ու տաճարին առաջ դանէն սկսեալ մինչեւ հանդիպակաց դռնակները բանած են նորավուստաւ ու ոլորուն պերեւեշներով երիտասարդներ որոնք իրենց չեշտ կամ շեղ նայուածքներով կարծես զբոսանքներդ կը փորեն, յաճախ աչքերդ ալ միասին՝ եթէ ագեղ սեռին չես պատկանիր ու դուն կը խորհիս լաւ թէ այս պայմաններուն մէջ ո՞ւր կ'երթան լուսայք հաւատացեալք:

* * *

Օրուան կարեւոր դէպքերէն մին է որբանոց-վարժարաններու փակումը: Հոգատարը լաւ մէջոց մը խորհած էր Որբուհիները Գալֆեան Որբանոցին մէջ տեղաւորելու խելացի որոշումը տալով: Կը լսենք թէ ընկերութիւնը իր ունեցած գրամագլխին տոկոսը և որքանոցի շէնքին տարեկան վարձքը պիտի վճարէ Գալֆեան Որբանոցին զբաղուած որբերուն տարեկան ծախսուց համար:

Ներսէսեանի գալով կը լսենք թէ նորընտիր տնօրէն ժողովը՝ այսինքն Բրիստոնէականի եղբայրասիրացի զիւանը, այսինքն ընթերցասան վարչութիւնը, այսինքն Ուսումնական Խորհուրդը, այսինքն դպրաց դասուն ժրաջանները, այսինքն անունք որ ամէն բանի մէջ անհրաժեշտաբար քթերնին կը խոթեն, մտադիր են եղեր Արապեան արհեստանոցը գիշերօթիկի վերածելու պարագային որբերը հոն փոխադրել. գաղափարը գէշ չէ. միայն թէ այս աւելիաւելորդ չլինի թերեւս թելադրել որ բարեսէր կամարարները չխրտչեցնելու համար վարչութիւնը իր ամենախստաքննիչ ենթարկելու բոլոր բարենպատակ հաստատութիւնները:

* * *

Ուրախ ենք յայտարարելու որ Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցը բարւոք վիճակի մը վերածելու համար կատարուած ջանքերը լրջութեամբ առաջ կը տարուին: Բանիմաց տարբերէ կազուած նորընտիր հոգաբարձութեան աշխատասիրութեան շնորհիւ, կը յուսանք որ պատպարելք այսուհետեւ գանգատելու պատճառ չպիտի ունենան գթութեան այս յարկէն: Հոս տեղն է ըսել թէ շատ անտեղի կարծիք մըն է որ յայտնած է Խօրասանեան էֆ. հիւանդանոցի նման բարդ ու բազմապահանջ հաստատութեան մը մատակարարութիւնը կիներու յանձնել առաջարկելով. կը հակնամ որ մեր կիները իբրեւ գթութեան քոյր կարենան օգտակար ըլլալ Հիւանդանոցին, բայց իբրեւ վարիչ ու մատակարար, լաւագոյն է յանձնարարել որ անոնք առ այժմ իրենց առանին գործերը անտեսելու հոգ տանին:

ԴԻՏՈՂ.

Իզմիր

Տիկին Սերէնա և որդին Յովակիմ Մ. Ֆէրմանեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէնէն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ Պուրսայի Մեռաքսի վաճառական ՄԱՐՏԻՐՈՍ Է.Ֆ. ՖԷՐՄԱՆԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան հանդէսին որ տեղի ունեցաւ կիրակի օր Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ և իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին այս տխուր առթիւ:

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

ԲՈՐՍԱՅԻ ԴԻՊ ԲԱՐԻԶ

10 Յունիս 1905

Երէկ, եւրոպական Հոգեգալստեան տօնին առթիւ, ինչպէս Ղալաթիոյ Սակարանը, նոյնպէս Բարիզի Սակարանը գոցուած ըլլալով, հեռագիրը չհաղորդեց արժեթուղթերուն գիները.—

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎԱՖԻՀԱԹ

Զապթիյէ նէզարէթ ճէլիլէսի հէյէթը ինթիխապիյէ պաշ քեաթիպի վէ իտարէ գօմիսիօնը քեաթիպը սանիսի սաատէթլու Հիւսնի պէյէ թէրճիմէ ըիւթպէի ուլա սընրքը սանիսի.

* * *

Խիւսաւէնտիկեար վիլայէթի տախիլինտէ Էսկիշէհիր գազասը գայմագամլըղը Գաշուութ գայմագամը իզզէթլու ճէմիլ պէյէ.

Ճէզաիրը Գարը Սէֆիտ վիլայէթի տախիլինտէ Գաշուութ գազասը գայմագամլըղը Էսկիշէհիր գայմագամը բրֆաթլու Իպրահիմ Խտէմ էֆէնտիյէ թէֆվիզ պույրուլմուշ սրը:

ՆԸՇԱՆ

Էրմէնի Գաթոլիք Բաթրիքի ըիւթպէթլու Պօղոս Պետրոս էֆէնտի հազրէթլէրինէ էմսալի վէճճ իլէ պիրինճի ըիւթպէտէն Մէճիտի նըշանը վիճանը ինան պույրուլմուշ սրը:

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց արհեստից տնօրէն անուանուեցաւ ճամբաներու տնօրէն Եուսուֆ Բաղի էֆէնտի, որուն յաջորդեց արհեստից տնօրէն Խլուսի պէյ:

ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆՆԵՐԸ.—Շաբաթ օր, ռուս դեսպանատունը Պէյօիլքտէրէ և անգլիական դեսպանատունն ալ Թարապիա փոխադրուեցան, ամրան եղանակին առթիւ:

ՀԱՊՂՇ պատուիրակութիւնը, կ'ըսէ Լեվանը, չորեքշաբթի օր Վիեննա պիտի մեկնի:

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Պարսիկ կառավարութիւնը Առնիւ և Արեւ պատուանշանին Ս. կարգը նուիրեց Պետական Խորհրդոյ անդամ և Թղթատարական ու Հեռագրական վարչութեան պաշտօնեից ընտրութեան յանձնաժողովին անդամ Բէճէպ պէյի:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիին ընդհ. Տնօրէն Տօքթ. Զանտէր, որ Տէօյչէ Պանքի վարչական Խորհուրդի անդամ ընտրուած էր, պիտի մեկնի Գոլսէն: Այս առթիւ իր հրաժեշտը մատուցանելու համար կայս. Պալատ գնաց և արժանացաւ կայս. մեծարանաց: Վեհ. Սուլթանը Մէճիտիյէ ականակուռ պատուանշան շնորհեց Տօքթ. Զանտէրի:

ՊԱՐՏԱՏԷՐԵՐՈՒ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԻԺԸ.—Զեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց որ երբ շարժուն և անշարժ կալուած չունեցող պարտատէրի մը համար հաստատուի թէ հընչուն դրամ ունի, և ատիկա առաջին ազդարարութեամբ չհատուցանէ իր պարտքը, երեք ամսուան բանտարկութեան պիտի դատապարտուի և այդ պատիժը մէկ անգամի համար միայն պիտի գործադրուի:

ՍԱՄՍՈՆ-ԷՐԶՐՈՒՄ ՃԱՄԲԱՆ.— Հասան Հիւսնի և Մէհմէտ Ֆաթիհ էֆ.ները, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն 50 տարուան մենաշնորհ խնդրեցին՝ Սամսունէն մինչեւ Երզրում երկարող խճուղիներուն վրայ շոգեկառք կառքեր բանեցնելու՝ ուղեւոր և ապրանք փոխադրելու համար: Նախարարութիւնը նկատողութեան առած է այդ աղերսագիրը:

ՊՈԼԻՍ-ՍՆԷԱՆԻԿ մնացման գիծին վրայ փոքր արագութեամբ վճառքներու փոխադրութեան համար պատրաստուած սակայցը վաւերացուեցաւ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ:

ՑՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐ.— Իզմիրի Յոյն հասարակութեան երեւելիներէն Մ. Բանանի Թէսուալաքի անցած չորեքշաբթի օր մեռաւ: Հանգուցեալը կտակ մը թողած է տեղւոյն Յոյն որբանոցին և աւետարանական եկեղեցիին: Այս կտակէն զատ 7000 ոսկի ալ թողած է իր ծնողավայրին՝ Բանտիրմի մէջ հիւանդանոց մը շինուելու համար:

ՄԱՔՍԱՑԻՆ իշխանութիւնք հրաման ստացան արգիլել մուտքը խարդախած գինիներու, որոնք Թուրքիոյ գինիներուն վարկը կը կոտրեն:

ԳՐԱԿԱՆ ՍԻԼՈՂՈՍԸ.— Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Յոյն Գրական Սիլոլոսին հաստատութեան 44րդ տարեդարձը Բերայի շէնքին մէջ: Ներկայ էին Յունաց Պատրիարքը, Հելլէն դեսպանը և երեւելիներ: Սիլլոլոսին նախագահ Մ. Հաճի-Արիսթօ անցեալ տարուան տեղեկագիրը կարդաց: Նոյն շրջանին 34 կանոնաւոր նիստեր տեղի ունեցած են և 30 քանիսօսութիւններ կատարուած: Պատրիարքարանին կողմէ յատկացուած 100 ոսկի տարեկան հասոյթին շնորհիւ, Սիլլոլոսը պիտի կրնայ տարին հատոր մը հրատարակել:

ՍՈՒ ՍԸՂԸԲԼՐՔ ԴԵՏՐ.— Պրուսայի նահանգին մէջ, Սու Սըղըբլրք գեղը և լիճերը նաւարկելի ընելու համար մենաշնորհ տրուած էր Տիլավէր Փաշաղատէ Մէհմէտ Բէուզ պէյի: Այդ մենաշնորհին շահագործման մասին կազմուեցաւ Անանուն Ընկերութիւն մը, որու ներքին կանոնագիրը Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան մատուցուեցաւ Պրիւսէլի Բոնասների Էնթէրնասիոնալ տ'Ուրիան Ընկերութեան Պոլսոյ ներկայացուցչին կողմէ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Համիտիյէ բարձրագոյն վարժարանին տարեկան քննութիւնները երէկ սկսան և մինչեւ յունիսի վերջը պիտի տեւեն:

ՎԱՆՍՑ ԾՈՎԻՆ մէջ բանեցնելու համար Տրապիզոնի տեղական ձեւով շինուած երկու առագաստանաւերը, Մայիս 12ին, ծովը իջուցուած են մեծ հանդէսով: Այդ առթիւ բարեմաղթութիւններ եղած են Վեհ. Սուլթանին համար:

ՄԱՀ.— Կայս. Պալատան Սենեկապետ Բաղրատ փաշայի եղբայրը՝ Բէշիր փաշա որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ Գատրգիւղի մէջ:

ԿԻՐԱԿԻԻ ԵՒ ԵՐԷԿՈՒՅՆ ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԸ

ԾՈՎՈՒ ԵՒ ՑԱՄԱՔԻ ՎՐԱՅ

Ինչպէս երէկ գրած էինք արդէն երկու օրէ ի վեր օդին մէջ տատանող ծանրութիւնն ու ճնշումը վերջապէս տեղատարափ անձրեւի մը և ուժգին հովի մը ազդեցութեամբ սուլալով, բաւական վնասներ հասցուց մայրաքաղաքիս զանազան թաղերուն մէջ: Բարեբաղդաբար հովու քառորդ ժամուան մը շրջան ունեցաւ կիրակի օր և այս կարճ ժամանակամիջոցն իսկ բաւական եղաւ մեծ վնասներ պատճառելու: Այս առթիւ բաւական արկածեալներ, վիրաւորուածներ և վտանգուածներ ալ գտնուեցան: Անօրինակ փոթորիկէն արմատախիլ եղան բազմաթիւ ծառեր, ջարդուփչուր եղան ապակեղէններ և շատ մը տուներու կղմինտրները փողոց թափեցան: Այլ եւ այլ թաղերու մէջ կարգ մը տուներ փլան և անցորդներ աւելի կամնուաղ վիրաւորուեցան: Փոթորիկին հետ մէկտեղ շարունակուող տեղատարափի յորձանքը իր անցած վայրերը ալեզեղ սրբեց, մանաւանդ Տօլապտէրէի և Գասրմ-Փաշայի կողմերը, ուր խանութներ և տուներ ողողուեցան և գոյքերն ու կարասիքը քշուեցան ծով: Ճամբան կառքեր անակնկալի եկան և տապալեցան:

Մրրիկը ամէնէն աւելի սաստիկ եղաւ Բելըճ Ալի թաղին, Պէյլէրպէյիի և Քուզկունճուքի մէջ: Բելըճ Ալի թաղին մէջ համեմատաբար պարապ տուներէն մէկ մասը փլան և շրջակայ շէնքերէն շատերուն կղմինտրները և ապակիները խորտակուեցան: Անձի կորուստները քիչ են: Պէյլէրպէյիէն մինչեւ Զէյնէլաբէտին մրրիկը աւելի վնաս հասցուց: Պէյլէրպէյ, Քըսքըլըի կողմը, կառապան Անմէսի բնակած տունը փլելով մայրը Այշէ հանում մեռաւ և քեռորդին փլատակներուն տակէն վիրաւոր հանուեցաւ: Դարձեալ նոյն տեղը բնակող Թէվֆիք պէյին աղջիկը ալ սրսնդեցաւ, Բ. Դրան Դաւանութիւնէն Մուսթաֆա աղայի 3 և 7 տարու երկու տղաքը և եղբօրորդին թեթեւապէս վիրաւորուեցան: Հաճի ճէմիլ պէյի կինը փլատակներուն տակ մնալով դլուխէն և ուրիշ կողմերէն վէրքեր ստացաւ: Երեք ուրիշ աղաջներ, 6, 5 և մէկ տարու փլատակներուն տակէն հանուեցան վիրաւոր:

Փոթորիկը Զէյնէլաբէտյէն վեր իր ազդեցութիւնը կորսնցուցած է և վերին Վոսֆորի մէջ անձրեւախառն և ընկոյզի մեծութեամբ կարկուտ տեղացած է, բաղդաբար թեթեւ հողմով մը:

Փոթորիկը և մրրիկը ամէնէն աւելի սաստիկ եղան նաև Քուզկունճուքի և Պէյլէրպէյի կողմը, ուր բազմաթիւ ծառեր տապալեց, տուներ փլցուց և ապակիներ ու տանիքներ քանդեց: Գուզկունճուքի մէջ քանի մը տուներ փլան, որոնց մէջէ է նաև Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանի տունը, որմէ վիրաւորուեցան նաև անցորդներ:

Բերայի ամէն կողմը և փողոցները ջուրերով ողողուած էր. ծառասաններու և թթատաններու ծառերը սրմատախիլ եղան մեծ մասամբ, կազի լամբարները չրջացան: Տանիքներէն ինկած կղմինտրներէն անցորդներ վիրաւորուեցան: Տանիքի մը կղմինտրները, Բանկալթիի կողմը ինկան Թրամուէյի մը վրայ ուր անցորդները վախի մատնուեցան և կին մը մարեցաւ:

Առչի օրուան փոթորիկէն վնասուեցան Պէշիկթաշի Հայ եկեղեցին և վարժարանը որոնց վրայի ամբողջ կապարեայ ծածկոցները և կղմինտրները վար ինկան: Երկու շէնքերուն մէջ ալ գրեթէ ողջ ապակի չէ մնացած՝ մանաւանդ վարժարանին մէջ ուր լճակ մը ձեւացած էր, պատառելով և կոտրելով ամբողջ բնական գործիքները և պատերէն կախուած աշխարհագրական քարտէզը և իրագիտական պատկերները: Թաղ. Խորհուրդը դավելի փութաջանութեամբ մը իսկոյն գուսարուեցաւ եղած վնասներուն դարման մը խորհելու համար և եկեղեցւոյ եղած առաստաղը ծածկել տուաւ առժամապէս, որպէս զի ներքին գեղեցիկ զարդերը չի վնասուին: Եկեղեցւոյ, վարժարանին և նորակառոյց չորս կալուածներուն, որոնց պարտքը դեռ կը մնայ, ամբողջ վնասը 300—350 ոսկի կը հաշուուի:

Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ ալ վնասներ կան կիրակիի և երէկի փոթորիկէն: Հաստատութեան շատ մը ապակիները ջախջախուեցան, խուճապի մատնելով պատսպարեալներն ու հիւանդները: Ս. Փրկիչի հնօրեայ մատուռը ամէնէն աւելի վնասուեցաւ, որուն կղմինտրները թափեցան և ապակեփեղկերը խորտակուեցան:

Պոլսոյ միւս թաղերուն մէջ ալ եկեղեցիներն ու ազգ. վարժարանները աւելի կամ նուազ վնասուեցան երկու օրուան մրրիկէն:

Ռոպէրդ Գօլէճի կիրակիի հանդէսին ներկայ մը՝ հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ՝ փոթորիկին հոն ստացած երեւոյթը.— Կիրակիի փոթորիկը, որչափ ահաբեկիչ, նոյնչափ բացառիկ վսեմութեամբ մը ճնցաւ Ռոպէրդ Գոլէճի մէջ: Տեղի կ'ունենար ընթացուարարներու ուղղուած Հուսկ բանքը, երբ անձրեւախառն փոթորիկը, առանց առաջաբանի, առանց «կուգամ» կամ «պիտի գամ» ըսելու, «եկայ» յայտարարեց, ու սկսաւ շաչել տանիքին վրայ, պատուհանները շուրջը, որոնք պաչարուեցան, չէնքին չորս կողմէն, ամպի վարագոյրներով, անտեսանելի ընելով դուրսի աշխարհը: Մենկարագրելի էր տպաւորութիւնը հանդիսականներուն, երբ սրսկուով՝ երկինքներուն այնչափ մօտ մէկ պահուն, յանկարծ երկինքներու տարերքները որոտընդոստ գոչիւններու պէս սկսան գոռալ ամպերու ծոցէն ու անհնութեանց ալքերէն, Պէպէքի դիւթական բարձունքին վրայ: Տօքթ. Կէյթս նոր էր սկսած իր հուսկ բանքը: Լռութիւնը ա՛նչափ խանգարուած էր ահաւոր աղմուկէն տարերքներու այս պայքարին որ, Տնօրէնը հարկադրուեցաւ պահ մը դադրեցնելու իր ուղերձը: Այդ տեսակ հաւաքումի մը մէջ, լուռ ու պարապ կենալ չէր ըլլար: Տօքթ. Կէյթս սկսաւ հնչեցնել տալ հսկայ երգեհոնը, որուն գոռ ու յուզիչ ձայնին կ'ընկերանար մեծամբոխ ուսանողութեան և չնորհալի ամերիկուհիներու երգի եղանակը:

Սկիւտար, Սէլամսըզ կառապան Անդրանիկ, երկու Հրեայ յաճախորդ առած կը տանէր նաւամատոյց, երբ կառքին ձիերը խրտչելով, սկսան սրարշաւ վազել: Անդրանիկ վար իջնալով, դէմքին և մարմնոյն այլ և այլ մասերէն վիրաւորուեցաւ:

Կիրակի օրուան մրրիկը գրեթէ բնաւ զգալի չեղաւ Կղզիներու, Մալթէփէի և Գատրգիւղի կողմերը:

Ծովին վրայ ամէնէն աւելի սաստիկ էր մրրիկը: Բազմաթիւ մակոյկներ չրջեցան, և Շիրքէթի շոգենաւերուն առագաստները պատռտելով թռան: Ուղեւորները պահ մը խուճապի մատնուեցան թէև բայց հանդարտեցան, երբ ապահով նաւամատոյց հասան: Վոսֆոր բանող գրեթէ բոլոր շոգենաւերն ալ աւելի կամ պակաս վնասուեցան:

Շիրքէթի 38 թիւը ամէնէն աւելի վնասուեցաւ: Փոթորիկին տակն ծովուն վրայ էր: Իր կամրջակին վրայ ինչ որ կար քշուեցաւ. բարեբաղդաբար անձի կորուստ չկայ, քանի որ ուղեւորները ժամանակին քամառա իջուցուեցան: Իր ծածկոյթներուն երկաթները փրթան ինկան որմէ վիրաւորուեցան քանի մը հոգի թեթեւ կերպով որոնք ուրիշ մաս մը ուղեւորներու հետ ցամաք հանուեցան: Ոչոր ալիքի մը մեքենան պահ մը կեցաւ բայց քիչ ետք վերսկսաւ քանի: Կամուրջ գացած ատեն շոգենաւը տեսաւ չրջած մակոյկ մը: Երկու հոգի կառչած էին մակոյկին և երրորդ մըն ալ կը փորձէր մօտենալ, բայց ի զուր: Թիւ 38ին նաւապետը անմիջապէս մակոյկ մը իջեցուց որ ազատեց արկածեալները: Թիւ 38 շոգենաւին կրած վնասները 300 ոսկիի մօտ են: Այդ շոգենաւը այժմ խարբսված է Եալը-Բէօշկիի առջեւ և մինչեւ Ուրբաթ հազիւ պիտի կրնայ վերսկսիլ իր երթեւեկը:

Շիրքէթի 40 թիւը անակնկալի եկաւ: Առագաստները և վերնայարկին նստարանները ծով քշուեցան: Նաւապետը Բըզ-Բուլէսիի մօտ տեսաւ երեք հոգի որոնք ալիքներուն դէմ կը մաքառէին: Անմիջապէս առաջ վարեց և ազատեց արկածեալները:

Շատ մը մակոյկներ չրջեցան: Փոքր շոգենաւերը չկրցան մեկնիլ իրենց տեղերէն: Ալիւր բեռցած մավնա մը ընկղմեցաւ: Նաւասանները ազատուեցան, և նաւանգիստի վարչութեան նաւերը ազատեցին պարկերը:

Մախսուսէի մէկ քանի շոգենաւերը որոնք խարսխանիներու կապուած էին, քշուեցան, զանոնք ալ հետ քաշկտելով և ետեւի կողմէն խրելու վրայ էին, երբ նաւաձիգներու չնորհիւ ազատուեցան:

Գատրգիւղ կիր. օր փոթորիկին ատեն կամուրջ եկող շոգենաւը Գըզ-Գուլէսիի առջեւ նշմարեց նաւակ մը որ ալիքներուն մէջ կորսուած էր: Գուվեստի արժանի անձնուիրութեամբ մը շոգենաւին նաւասանները մակոյկ իջեցուցին ծով և օգնութեան փութացին: Այս միջոցին Շիրքէթի 40 թիւը որ Սկիւտար կ'երթար հասաւ և իր մէջ առաւ արկածեալները:

Օրթագիւղի աղքատախնամի անդամներէն հայ երիտասարդ մը Պ. Սիրունակ Տ. Դանիէլեան երբ նաւակ նստած Սկիւտարէն իր բնակարանը կը դառնար, փոթորիկի բռնուեցաւ և մակոյկը չրջելով ծով ինկաւ: Երիտասարդը երկար ատեն մաքառեցաւ ալիքներուն հետ, սոսկալի մահուան մը գիրկը և ուժգին փարած մակոյկին, քանի մը անգամ ինքն իր վրայ դարձաւ: Բարեբաղդաբար հոնկէց անցնող Շիրքէթի շոգենաւէն չուան նետելով ատոր, ազատեցին, և ցամաք հանեցին:

Երէկ եւս տեղի ունեցաւ ահռելի մրրիկ, այս անգամ կարկուտի անօրինակ տարափով մը: Ժամը 5ը քառորդ անցած յանկարծ օդը մթնեց և վայրկենական սաստկութեամբ մը մրրիկը պայթեցաւ, պարանաձեւ տեղատարափով մը: Քանի մը վայրկեանէն այս տեղատարափը փոխուեցաւ կարկուտի տարափի մը որուն նմանը շատ քիչ անգամ տեսնուած էր Պոլսոյ մէջ: Հատիկներուն խոշորութիւնը կաղնի չափ էր և տեղ տեղ ընկոյզի մեծութեամբ: Շէնք չմնաց ուր ապակի մը կոտրած չըլլար: Բերայի մեծ վաճառատուներուն գեղեցիկ ապակեփեղկերը ջախջախուեցան և շատ մը շէնքերու տանիքները կքեցան ու ապակիները քանդուեցան: Պոլսոյ կողմն ալ ոչ նուազ վտանգներ պատահեցան: Խանութներուն և շէնքերուն ապակիները ջարդուփչուր եղան, ծառեր արմատախիլ եղան, տախտակոցներ տապալեցան և տանիքներու կղմինտրները ջախջախուելով փողոց փչուեցան: Ողողումը աւելի ուժով և վտանգալից էր քան կիրակի օրուանը: Կարկուտը 10 վայրկեան տեւեց, ուրկէ ետք ալ անձրեւը շարունակուեցաւ բաւական ատեն: Տօղապտէրէի, Քասըմ Բաշայի, Խասգիւղի, Սամաթիոմրուքի, Պալաթու և ուրիշ ցած վայրերու մէջ տուներ, խանութներ ողողուեցան և հեղեղը բաւական մը աւեր առաւ տարաւ: Վնասները մեծ են:

Երէկուան տեղատարափէն փլան առչի օրուանէն թուլցած և կամ փլելու մօտ եղող բոլոր շէնքերը: Պէյլէրպէյի, Սթավրոզի կողմերը տուն մը փլաւ և անցորդներէն կին մը և իր սղան վիրաւորուեցան: Նոյն տեղը Գրդ թաղապետութեան պաշտօնականներն Հաճի ճէմիլ էֆ.ի տունը փլաւ և կինն ու 3 զաւակները վիրաւորուեցան:

Մրրիկին տուն Այա-Սոֆիայի մզկիթին մինարէներէն մէկուն վրայի ծածկոյթը թռաւ: Ուրիշ կողմեր մզկիթներու և մինարէներու ալ թիթեղեայ ծածկոցները խախտեցան:

Երէկ տեղացած կարկուտին հատիկը 10 տրամ կշռած է:

Երէկ Եէնի Ճամիի բաղարին օրը բլլալով, հոսանքը քշեց տարաւ ընդարձակ տարածութեան մը վրայ դրուած սէրկիներուն մեծ մասը: Զուրի անօրինակ գետակին վրայէն կը լողային ծաղիկներ, պաուղներ, միսեր, բանջարեղէններ, և ուրիշ մանրեղէններ և մանիֆաթուրայի ծրարներ: Քանի մը վաճառորդներ, ուզելով իրենց ամբողջ հարստութիւնը եղող կողմները ևայլն ազատել, առաջ նետուեցան բայց հոսանքը զանոնք ալ քշեց իր ուժգնութեան մէջ, այնպէս որ, մարդիկը ալ յուսահատ, թողուցին իրենց գոյքերը և չորջէն հասած օգնութեանց շնորհիւ, հազիւ կրցան ինքզինքնին ազատել:

Կայծակներ իջան զանազան կողմեր: Սիրքէճիի կայարանին ժամացոյցի աշտարակիկը չանթահար եղաւ:

Մեծ-Շեկան ողողուեցաւ և հեղեղը վազեց Մահմուտ Փաշայէն վար, ողողելով խանութները և բաւական վնասներ պատճառելով: Բէթի Շանի ծառերուն մեծ մասը արմատախիլ եղան:

Սկիւտարի մէջ ալ սաստիկ էր մրրիկը: Իսմայիլի և Սէլամսըզի կողմերը, մանաւանդ աւելի բարձունքը հոն խարխուլ տուներ փլան և ծառեր արմատախիլ եղան: Հեղեղը այն սաստիկն կը հասնէր Պուլպուլտէրէէն որ, շրջակայ տուները ողողուեցան և ծառերը թաւալգլոր տապալեցան: Երկու անասուններ հոսանքին սաստկութենէն թէև կը քշուէին, սակայն ճամբան հսկայ ծառի մը կառչելով կրցան ազատիլ: Անցուդարձը պահ մը անկարելի դարձաւ և շոգենաւէն ելլողները ստիպուեցան նաւահանգիստին սրճարաններուն մէջ ապաստանիլ:

Գումգաբուի հրապարակը լիճի մը վերածուած էր: Բոլոր ճամբաները ջուրով լեցած, անանցանելի դարձած էին: Հրապարակին վրայ ծառերը կոտրտած, տապալած ինկան: Կայարանին առջեւի սրճարաններուն թէնթէները պատառ պատառ եղան: Մավնա մը և մակոյկ մը ուժգնութեամբ բաղխեցան Գումգաբուի եղերքի ժայռերուն և ջախջախուեցան: Մարդու կորուստ չկայ: Լանկայի և Եէնիգաբուի բանջարանոցները փճացան ամբողջովին:

Այս տեղատարափէն աւերուեցան Պոլսոյ շրջակայ բոլոր պարէնները, արտերը և այգիները, որոնց եւակը, կեռասը և բանջարեղէնները գրեթէ բոլորովին քշուեցան: Ասկէց պտուղի և բանջարեղէնի քանակը պիտի նուազի:

Ծովին վրայ ալ շոգենաւերը նոյն խուճապին մատնուեցան: Մակոյկներ չրջեցան, մավնաներու առագաստները խլուեցան տարուեցան, և Վոսֆորի շոգենաւերը հազիւ ինքզինքնին նաւամատոյց նետեցին: Ատաղձ բեռցած մավնա մը ընկղմեցաւ և ուրիշներ չրջեցան:

Փոթորիկի ժամանակ Վոսֆորէն իջնող Շիրքէթի շոգենաւը երբ նաւամատոյց հասաւ, ուղեւորները փութկոտութիւն ցոյց տուին ժամ առաջ ցամաք նետուելու, և այս խուճապին առթիւ բաւական ծանր արկածներ տեղի ունեցան:

Կամուրջէն Վոսֆոր գացող 18 թիւ շոգենաւը, մրրիկի բռնուեցաւ Գուզկունճուքի առջեւ, և առագաստները խլուեցան: Սկիւտարէն թեք բեռցած սալաքուրա մը ընկղմեցաւ, բայց նաւատիները ազատուեցան: Կամուրջէն ներս և Սալը Բաղարի առջեւ մավնաները խլուեցան իրենց կապերէն և քշուեցան հոսանքէն, սակայն կարելի եղաւ առաջքը առնել թեթեւ վնասներով: Սալը Բաղարի և Սիրքէճիի առջեւ երկու մակոյկ խորտակուեցան:

Նաւանգիստին մէջ խարսխած բոլոր շոգենաւերն ալ մրրիկէն խուճապի մատնուեցան, շղթանին խզուեցաւ և կարելի եղաւ մեծ դժուարութեամբ արկածներու առաջքը առնել:

Թղանսօթարանի Թհսիլաք նաւաձիգը որ Այ-Սթէֆանոյէն կուգար, Մարրիգիւղի բացերը հանդիպեցաւ յունական նաւաձիգի մը որ ընկղմելու վտանգին մէջ էր: Առանց ոչնչի դարձաւ կապեց և ճամբան ուրիշ արկածեալ մակոյկի մըն ալ հանդիպելով անոր հետ նաւանգիստ բերաւ:

* *

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ

Սրեկուան Թուրք թերթերը հետեւեալը հրատարակեցին.—

«Բարձրեալն Աստուած Կայս. բոլ երկիրները զերծ պահէ ամէն տեսակ երկնային և երկրային աղէտներէ:

«Երէկ ժամը 3½-ին Պոլսոյ բաւուն փոթորիկ մը ծագեցաւ և նոր պահուն առաջ եկած մրրկի յորձանքը զանազան թաղերու մէջ մասամբ շինեալ և ուրիշ թաղերու մէջ ալ թեթեւ վնասներ պատճառեց:

«Մեր Օգոստափառ Վեհապետ Որուն Կայս. բազմաթիւ շնորհները մէն օր կը ծանուցանենք և Որ ամբողջ աշխարհի ամէն կողմերը պատահած աղտի մը ենթարկուած թշուառներուն ամէն օգնութիւն կը հասցնէ, այս երկրային աղէտէն վնասուողներուն ալ օգնութեան հասաւ, իսկոյն հրամայելով որ հոգ տարուի արկածեալները պատսպարելու և վիրաւորները դարմանելու մասին: Նաև բարեհաճեցաւ դրամական պարգեւ մը շնորհել՝ պէտք եղածներուն բաշխուելու համար:

«Հետեւաբար Կայս. բարձր Իրատէի համաձայն Համիտիէ Մանկանց հիւանդոցը փոխադրուեցան վիրաւորներու մէջ գտնուող տղաքը, որոնք հոն կ'դարմանուին ճարտար բժիշկներու վիրաբոյժներու կողմէ: Տուները գրաւնուող վիրաւորներուն համար ալ յատուկ բժիշկներ որոշուեցան:

«Բաղաքապետ Բրտվան փաշայէ Կայս. աւագ թիկնապահ և ընդհ. սպայակոյտի նախագահի փոխանորդ օգնական Մուշիր Լուֆի Բիւշի փաշայէ և Պէշիկթաշի ոստիկանապետ Ծէրիգ Վասրի փաշայէ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, եղած վնասին ստուգելու և հաստատելու, վիրաւորներու Կայս. բարեգութ հաճութեան համաձայն դարմանելու, կարօտեալներու պատսպարելու, Կայս. դրամական պարգեւը բաշխելու և ուրիշ մանրամասնութեանց վերաբերեալ միջոցներ ձեռք առնելու համար: Այդ յանձնաժողովը ձեռնարկեց իր պաշտօնին:»

Յանձնաժողովը գործի ձեռնարկելով երէկ, սկսաւ պատրաստել վնասներուն ստուգումը ճշդող տեսարան մը, զոր քանի մը օրէն պիտի մատուցանէ Կայս. Պալատ:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽԱԲԵԲԱՑ ՔԵՌՈՐԴԻՆ.— Պալաթ Բազար պանիրի վաճառական Եորկի իր քովը առած էր քեռորդին Վասիլը Վասիլ կ'երեւի թէ կեանքի հաճոյքը զգացած, շատ դժուարանալու սենչով քանի մը օր առաջ իր մօրեղբօրմէ ստորագրութիւնը կեղծելով ստացագիր մը կը գրէ և կ'երթայ մօտակայ լուսայատիսի մը որուն հետ գործ կ'ընէին, և 100 ոսկի կը գանէ: Վասիլ գումարը գրպանելուն պէս չուանը բերա, ծանօթ վայրերը կ'ասնէ: Քիչ ետք սակայն լուսայատիսը կը հանդիպի պանրավաճառին և կ'ըսէ թէ 100 ոսկի ուզեր էիր գրկեցի: Պանրավաճառը կ'այլայլի, կ'ապշի, և անմիջապէս փն

ՄԱՆԶՈՒՄԻԻՆ ԹՈՒՄԹՈՆԸ —=5=—
ԳՐԵՑ ՍԴԻՍՎԻՆՍԿՆ
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ԺԻՐԱՑԸ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԷՊԻ ԳԱՆՁԻ ԿՂԶԻՆ

Գ.

ՍԵՒ ՆՇԱՆԸ

Յակաւին քանի մը վայրկեան զանցեց։ Զայնը երթալով կը տկարանար։ Դեղը տուի զոր տղու մը պէս առաւ։

—Եթէ երբեք նաւաղ մը դարմանի պէտք ունի, ան ալ ես եմ, ըսաւ։

Յետոյ ինկաւ խորունկ քունի մը մէջ, որ նուազումի կը նմանէր։ Քանի մը վայրկեան սպասելէ ետքը որոշեցի մեր ի՛նձ։

Չեմ դիտեր թէ ի՛նչ պիտի ընէի եթէ իրերը իրենց սովորական ընթացքին հետեւէին։ Հաւանաբար ամէն բան պատմէի Տոքտորին, վասն զի վախէս կը մնանէի որ նաւապետը իր խոստմանութեանը վրայ չցաւէր և փորձանք մը չրմեր գլխուս։ Բայց պատահեցաւ որ նոյն գիշերը իսկ խեղճ հայրս յանկարծամահ եղաւ և այս դժբախտութիւնը բնականաբար ամէն բան մոռցնել տուաւ ինծի։

Վիշտը որ կ'ընկճէր մեզ, զրացիներու այցելութիւնները, յուղարկաւորութեան կարգադրութիւնները և պանդոկին սովորական գործերը այնքան զբաղեցուցին զիս որ հազիւ ժամանակ կ'ունենայի նաւապետին վրայ մտածելու և անկէ վախ զգալու։

Հետեւեալ առտուն ծերունի նաւապետը վար իջաւ, սովորականինպէս ճաշեց, թէեւ ախորժակ չունէր, և կարծեմ թէ սովորականէն աւելի ուժ խլեց, սա պատճառաւ որ մինչեւ իրիկուն ինք անձամբ մատակարարեց իր ուժը, փոկի մը պէս ֆշլով։ Ուստի սովորականէն շատ աւելի գինով էր այն իրիկունը թաղումէն առաջ։ Սակայն քան էր, այս ազատոր ատենը մէջ, իր նաւագի աղտոտ երգը լսել։ Բայց ո՛րքան ալ տկար, տակաւին շատ սոսկում կը ներշնչէր մեզ, այնպէս որ չէինք համարձակեր լռութիւն պատուիրել իրեն։ Միայն Տոքտորը պիտի կրնար, բայց դժբախտաբար անիկա ալ սախալական պարագայի մը համար հեռու տեղ գացած էր և ոչ ոք կոխած չէր մեր տունը, հօրս մեռնելէն ի վեր։

Ըսի որ նաւապետը տկար էր։ Նաւարդարեւ իր ոյժը հետզհետէ կը կորսնցնէր քան թէ կ'ստանար։ Սանդուղքէն քաշքշուելով կ'ելնէր, խօսարանէն սրահ կ'երթար կուգար, երբեմն դլուխը պատուհանէն դուրս կը հանէր և ծովին հոտը կը ծծէր, յետոյ ներս կուգար պատերուն կոթնելով, որպէս զի չիյնայ, և ամէն քայլին կանգ առնելով, որպէս զի չուշ առնէ։ Ո՛չ ինծի և ոչ ուրիշներուն հետ կը խօսէր։ Կարծեցի որ իր խոստովանութեան յիշատակը մոռցած էր։ Բայց իր նկարագիրը աւելի քան երբէք բուռն և տարօրինակ էր։ Վարժութիւն ըրած էր գինովնալուն պէս, դանակը հանել և սեղանին վրայ դնել։ Սակայն գացող եկողներով շատ չէր զբաղեր առաջուան պէս ու երկարատեւ մտածումներու մէջ կը թաղուէր։ Մէկ խօսքով, խելքը գլուխը չէր երեւար։

Այսպէս, իրիկուն մը, զարմանքով լսեցինք որ նորօրինակ երգ մը կը մռլտար, տեսակ մը հովուական յանկերգ, որ թերեւս իր երիտասարդութեան օրերը կը յիշեցնէր, երբ տակաւին ծովի կեանքը ապած չէր։

Մինչեւ հօրս յուղարկաւորութեան յաջորդ օրը այսպէս անցուցինք։ Այն օրը, ժամը 3ին մէջտեղները, մշուշապատ օդով մը, պանդոկին առջեւ կեցած էի հօրս մեռնելուն վրայ տխրած, երբ տեսայ մարդ մը որ կամաց կամաց կը յառաջանար։ Ցայտնի էր որ կոյր մըն էր, վասն զի ամէն մէկ քայլին գաւազանը դետին կը զարնէր, և աչքերուն վրայ ալ խոշոր դիմապանակ մը ունէր։ Կը քալէր տարիքէն կամ հիւանդութենէն կորաքամակ, հին ու պատռտած տաւեւ վերարկուով մը։ Կեանքիս մէջ երբէք տեսած չէի աւելի ահարկու դէմք մը քան այս մարդուն անարտայայտ դէմքը։

Պանդոկէն քանի մը քայլ հեռու կեցաւ, և տեսակ մը միօրինակ ձայնով պոռաց. —Բարեսիրտ մէկը չկա՞յ հոս որ իր աչքին լոյսը կորսնցնող մէկու մը ըսէ թէ ո՛ւր կը գտնուի։

—Ծովակալ Պենպո պանդոկին առջեւ կը գտնուիք, Պլէք Հիլի ծովածոցին մօտ, պատասխանեցի իսկոյն։

—Ձայն մը կը լսեմ, ձայն մը առոյգ, մանկունի, ըսաւ միեւնոյն շեշտով։ Կը հաճիք, սիրեցեալ փոքրիկ բարեկամս, ձեռքերնիդ ինծի տալու և զիս պանդոկ առաջնորդելու բարութիւնը ունենալ։

Այնքան սոսկալուն եղանակով մը խնդրուած ձեռքս երկնցուցի անմեղօրէն և յանկարծ զգացի որ այս սոսկալի կոյրը մամուլի մը պէս սեղմեց ձեռքս։ Զարմանքս ու սոսկումս այնքան մեծ եղան որ սկսայ տապալտիլ ձեռքս ազատել փորձելու համար։ Բայց կոյրը մէկ թեւովը բռնեց և իրեն մօտ քաշեց զիս։

—Նաւապետին քովը տար զիս, մա՛նչ, ըսաւ։

—Պարոն, հաւատացէք որ չեմ համարձակիր, պատասխանեցի։

—Օ՛հ, օհ, հեգնեց կոյրը, կը դիմադրի՞ս։ Հիմա՛կ անմիջապէս տար զիս, ապա թէ ոչ թեւդ կը կոտրեմ կը ջախջախեմ։

Այս խօսքերն ըսած ատեն այնպէս մը գալարեց զիս որ աղաղակ մը արձակեցի։

—Պարոն, ձեզի համար կ'ըսեմ, չարունակեցի։ Նաւապետը քանի մը օրէ ի վեր բոլորովին փոփոխած է։ Քովը միշտ զէնք մը ունի պատրաստ։ Ուրիշ պարոն մը...։

—Հերիք խօսեցար, քաղէ՞նք, ընդմիջեց կոյրը։

Երբեք ա՛յսքան խիստ, ա՛յսքան անողոք ձայն լսած չէի։ Ձայնէն աւելի վախցայ քան որչափ չէի վախցեր թէս գալարած ատեն։ Նաւաստուած էի։ Այլ եւս առանց դիմադրելու, հնազանդեցայ և ուղղակի խօսարան գացի, ուր մեր ծովակէնը կրակին անկիւնը նստած էր և ոտ կը խմէր։ Կոյրը քովէս կուգար, թեւս միշտ երկաթեայ ձեռքով մը սեղմած, և այնքան ծանրապէս կրթնելով ուսիս վրայ որ հազիւ կրնայի քալել։

—Ուղղակի անոր քովը տար զիս, և երբ իմ ներկայութիւնս տեսնէ, պոռա՛. «—Դի՛լ, ահաւասիկ ձեր բարեկամներէն մէկը»։ Եթէ բանս չկատարես, գաստակդ կը փրցնեմ, աւելցուց ինծի վերագրած պատժին մէկ կանխավարը տալով։

Ցաւն ու արհաւիրքը մոռցնել տուին ինծի նաւապետին սովորական ինծի ներշնչած վախը։ Խօսարանին դուռը մէկէն ի մէկ բացի, և կոյրին տուն տուած խօսքերը կրկնեցի։

Խեղճ նաւապետը ցնցուեցաւ, գինովութիւնը թափեց և ինքզինքը գտաւ։ Դէմքին արտայայտութիւնը ո՛չ թէ սոսկումի այլ մահահանգոյն զզուանքի արտայայտութիւն մը թուեցաւ ինծի այս պահուս։ Շարժում մը ըրաւ ոտք ելնելու համար, բայց ոյժը պակսեցաւ։

(Շարունակելի)

HUILE de HOGG

ՀՕԿԻ ՄՕՐԻՒ ՁԵԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂ

Հանրածանօթ են այն առաջնակարգ արդիւնքները զոր վատառողջ, անարիւն կամ կործքի հիւանդութիւն ունեցող անձերը կ'ստանան թարմ մորիւի իւղերէն հանուած իւղը գործածելով։ Այսու հանդերձ, կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար, անհրաժեշտ է որ այս իւղն ըլլայ անարատ և ընտիր։ Աւելորդ է ըսել որ պէտք է զգուշանալ կեղծ կամ տարին իւղերէ, որոնք փոխանակ գոհացնելու արդիւնքներ տալու, առողջութիւնը իսանգարելու միայն կը ծառայեն։ Հօկի իւղը ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ անարատութեան և ազդեցութեան, որոնք անոր բերած են հիւանդներուն։ Իր անժխտելի գերազանցութիւն՝ աւելի քան 50 տարիէ ի վեր ճանաչած է ամբողջ աշխարհի բժիշկներուն կողմէ և վարժատրուած է բոլոր տարբեր տեսակներէն։ Հօկի իւղը եռանկիւնաձեւ չիչերով միայն կը ծախուի։ Երբեք ոչ պահարանի վրայ պահանջեցէք։ Ծարանատերերու միութեան երաշխաւորութեան դրոշմը։

EMULSI

ԷՄԻՒԼՋԻՈՆ ՀՕԿ

ԿՐԱՑԻՆ ԵՒ ԱՂԱՑԻՆ ԻԲՕՅՈՍՖԻԴՈՎ ԵՒ ԿԻՒՊՈՐԻՆՈՎ

Մորիւ ձկան իւղի գործածութիւնը դիւրացնելու համար անոնց որանց զզուանք կ'զգան, — այսինքն աղոց և մանաւանդ չափահասներուն համար — Մ. Հօկ օլարակը շինած է իրեն յատուկ մորիւ ձկան անարատ իւղին, և կը ծախէ «Էմիւլզիոն Հօկ» անունով։ Գատարաւորութեան այս եղանակը չատ կը դիւրացնէ իւղին գործածութիւնը։ Էմիւլզիոն Հօկը, որ Հօկի իւղին բոլոր բարերար յատկութիւններն ունի, կիրի և ոգի իրօֆոսֆիթով և կիրէրինով խառնուած է։ Իր բաղադրութեան մէջ գտնուած նիւթերուն զանազանութիւնը ուրիշ ամէն իւղէ նախամեծար կրնէ զայն։ Հօկի մորիւ նրկան թարմ իւղն և Էմիւլզիոն Հօկը եռանկիւնաձեւ չիչերով կը ծախուին ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներու մէջ։ Արտաքին պահարանի վրայ պահանջել գործարանատէրերու միութեան երաշխաւորութեան դրոշմը։ Մեծաքանակ յանձնարարութիւններու համար գիմել Մ. Էմ. Մանիի, ի Կ. Գոլիս։ 50 43

ՏՕՔԹՕՐ ՀԷԼԱԼԵԱՆ

Հաճրուանոր մասնագէտ
Վեներական ու ծնունդաբերական ախտերու

Վերադարձած եւրոպական ճարտարութիւնէն կը շարունակէ յաճախորդները ընդունիլ Բերա, Մեծ փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոցի անկիւնը, Թիւ 4։ 19 50

ԱԿՈՒԱՆԵՐ

ունի՞ք փտած, կոտրած, ցաւող և լինտերու հիւանդութիւն։ Կատարեալ դարմանումի, և բնականին անթերի գեղեցկութեամբը արհեստական ակռաներու դեղեղման, և լիովին գոհ մնալու համար, դիմեցէք ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ

Կ. Գոլիս, Գալիպ Դարու, Գին-Գիր-Զէյտինի դիմաց, ժամը 4էն 11½, և ամէն առաւօտ կանուխ, Սկիւտար Իսկէլէ, իր բնակարանը։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ 50—21

ՏՔԹ. Կ. ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ

Երկարամեայ փորձառութեամբը քաջալծանօթ Տքթ. Կ. Մուքաֆեան լէֆ. իր բնակութիւնը Բերա, Բանկայի ճառաստի, Թրամուէյի գծին վրայ Թիւ 67 առնը փոխադրած ըլլալով, հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր մինչեւ կէս օրառնը մէջ, ուր չորեքշաբթի օրերը ժամը 2էն մինչեւ 5 աղքատները ձրիաբար կը դարմանէ։ Եւ իր Գալատայ յաճախորդներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար, կէս օրէն վերջը մինչեւ իրիկուն կը գտնուի Կէսքիմ Փաշա, Պալի Փաշա Եօգուշի գլուխը, Կարապետ լէֆ. Պէրպէրեանի դեղարանը, ուր երկուշաբթի օրերը ձրիաբար կը խնամէ աղքատները։ 20—8

ԳԻՏՑԱՄ ԵՂԻՔ

ՏՐ. ՌԱՖԱԷԼԵԱՆ

փոխադրուած է Բերա (Թաքսիմ մօտ), Թարլա-Պաշի Թիւ 9։ Հոն կ'ընդունի իր հիւանդները ամէն օր կէս օրէն վերջ։ 50 — 38

ՐՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ

Կալաթա Խափեար խան երկրորդ յարկ թիւ 83

Ցրանսայէն և Անդլիայէն վերջին նորամուտներուն համեմատ պատրաստուած զուտ և ընտիր բուրդէ երիկ մարդոց համար յատուկ գոստիումներ, բարտօնցիներ և ընծայնցիներ բերուած ըլլալով, արդոյ հասարակութեան կը յանձնարարուի անգամ մը դեմել յիշեալ վաճառատունը, ուր ճաշակի ապտուութիւնը և գինին չափաւորութիւնը իրարու հետ կը մրցին։ 50—4 Գ. ՀԱՍԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՊԼՕՑԻՒՔ ԷԼԳԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՎ ՇԻՒՐԷԻՆԱՍԸ

Խրաթանոյ, Սուլթան Համամբնատ
Թոփալեան խանքն թէսմիլ 2º գաթքնատ

Էլպիսէ մարգարէները միմանցմէ հէման է՝ նոյն վէ էն գիւտաւ քէսպի էմիրէլի իթմիլ օլան վէ 1871 սէնէսինէ Թէլէսթա օլունան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէօյիւք էլպիսէ մէթրոպիթոպ, էսկի նամ ու իւնվանրը վէ մէքանէնը ապա թէպարի իթիէտիչէն մոռանա, սահիպ վէ սիւեսիսի պէտ ալիֆա պէր գաթ ատատ ինդիպաթ վէ թէքէմմիւլէ պէզլի դարէթ իտէրէք, Թոփալեան բանքրն, ումմա իքինճի գաթրը քէնատանիւէ հատ վէ մոզաղբոնը թէվէտաիս էյլէմիշ տիր։

1. Օրուան մէվճուտ էլպիսէլէրին ատն մատատ գուսաղ վէ պիլիմէրինին,

2. Գուսաղլարին մէթանէթ վէ զէրաքէթինին,

3. Ֆիլաթլարին զայէթ միւթէասիլ, վէ էլվէրիշլի օլմասրնը։

Բէյլիան Այնօրէն միւհէթէրէմ միւշթէրիլէրին մէզքիր մարգարէլարմըզատան այբրլմայատգալարընա գավէլէն էմմինիզ։

Մէզքիր մարգարատ էօլլիւ իւզէրինէ ամ էլպիսէ եարբլմագատ արը։

ՖԻՅԱԹ ՄԱԳԴԻՈՒ

ՔԱՋԱՐ ԿԻՐՆԷԼԻՐԻ ՏԷ ԱԶՔԷ ՅԷՐ 38 50

ՏՅՈՐԱԼՈՒԹՄԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Սառարդեալ ատրաղու ծական քընութիւնէ մը անցր ցի 500 կրամնդ չիյի մը ձէթը։ Շի ին վրայի էթիքէթը հետեւեալ արձանագրութիւնը կը կրէր։ «Զատած և մաքրուած Թրքական ձէթ, Նիքոլաքի Բարատօրլօ. հասցէ Սաղ Իսկէլէսի, Գոլիս, Նօ. 29»։

Նախ և առաջ սկսայ փորձեր ընել որոշելու համար անոր բնագիտական յատկութիւնները. գոյնը՝ դեղին կանաչի գարնող, անխառն, թափանցիկ, ախորժահամ և անուշահամ, թէթեւ մը հոտաւէտ։ Զէրօլն քանի մը ասիճան վեր կը բիւրեղանայ։ Այքօլի մէջ կը լուծուի։ 55 վայրկեանի մէջ հաստատուն վիճակի կը վերածուի։ Խտութիւնը 0,9168։ Գլարօմէթրի ասիճանը 43.50։

Այս փորձերուն ձեռնարկեցինք Գուատէի և Գառապի դրութեանց համաձայն։ Եւ հաստատեցինք թէ այս իւղը կը ներկայացնէ անխարդախ, զուտ իւղի մը յատկութիւնները։

Բաղադրութիւն է.— Մարկառին՝ 28 առ հարիւր, Օլէին՝ 72 առ հարիւր։

Եզրակացութիւն.— Վերոյիշեալ գիտական խուզարկութեանց արդիւնքին համաձայն կը յայտարարեմ թէ, Ն. Բաբատօրլօի վաճառատան մէջ վերոյիշեալ մատքայով և էթիքէթով ծախուած ձէթը առաջին կարգի անուանդմըն է համաձայն գիտութեան և առողջապահութեան։ Վերլուծած ձէթի նմոյշին մի ցեալ մասը կնքելով զրկեցի Գ. Ն. Բարատօրլօյին, որպէս զի չը համոզուողներուն ցոյց տայ։

ՏՐ. ԾԱՆՆԻ

Այս ընտիր ձիթաւիւղը թիթեղեայ գոց տուփերու մէջ կը ծախուի իր նախկին գնովը՝ այսինքն օքան 8 ղրուշի։ Կը գտնուի ամէն մեծ նպարավաճառներու քով և կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը իբրեւ առողջապահիկ իւղ։ 10—3

Ժ. Բ. ԲԱԲԲԱ

Թիւ 322, Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 322

Քօսթիւմի, բառարսիի և բանթալօնի համար կերպասեղէնաց ճոխ տեսակներ։

Ժ. Բ. ԲԱԲԲԱ

171, Ղալաթիա Ֆերմէճէճիլէր, 171

Քօսթիւմի, բառարսիի և այլնի համար ճոխ կերպասներու մթերք մը։

Ժ. Բ. ԲԱԲԲԱ

թիւ 17, Գոլիս, Սուլթան Համամ, թիւ 17

Քօսթիւմի, ժիլէի և բառարսիի համար ա լա մօտ կերպասներ։ 13—11

ԱԶԴՈՒ ՄԻՋԱՏԱՊԱՆ ՓՈՇԻ ՓՏՈՌՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

Կ'ուզէ՞ք հանգիստ ու մրջիկ-մրջիկ ճեռնայ ու ազատիլ սա ատեռես միջատներուն տալուն չարչարանքներէն. ԴԻՄԵՑԷՔ ՈՒՂՂԱԿԻ

ԹԱԶԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Մահմուտ Փաշա Պազի, «պօղաչանիթի» դէմ, թիւ 261

ուր հոն պիտի գտնէք թարմ և առաջին ռեսակէն խիստ ազդու Տալմացիայի միակ միջատասպան փոշի, որ վարդենապէս կ'օգտանէ ամէն կ'ոնչոցնէ, մլուկը, լուն (իրէկ), ոջիլը, ճանճը, մեղը (սիվրիսիէք), Ուտիճը (կիւվէ), քրտրլը, ցորենի-ուտիչը և ուրիշ խել մը վնասակար միջատներ ու ճճիներ. ասոնց փոշիները մեծ ու պզտիկ մասնաւոր տուփերու մէջ դրուած պատրաստ կը ծախուին։ Ուստի ամէն անանց որոնք պէտք ունին ազդու միջատասպան փոշիի և կ'ուզեն զիշերները անաւելիկանուշիկ քնանալ և առողջութիւնին չը խանգարուած արթննալ թող հոնտեղ դիմեն դեղարանս գալով տուփ մը փոշի, քանի որ այս ռեսակ պէտք մը գտնուելու համար դեղարանս ունի իր դիւրութիւնը Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնո ելլով։ Աւելորդ նկատած չենք ըլլար հոս անգամ մը եւս մեր ընթերցողներուն թէ՝ Դեղարանս որ Պատ. հասարակութեան շնորհիւ քիչ ժամանակուան մէջ կերմ ընդունելութեան արժանացաւ իր ուղղամիտ գործունէութեանը մէջ ծառայելով իր նպատակին՝ այն է դեղերու թարմութեամբ, գեղագիրներու արագ և ճշգրտապատրաստութեամբ, դիներու չափաւորութեամբ և որ ամէնէն է արուեստի խղճամիտ գործադրութեամբ միշտ գոհ ձգելով իր ազնիւ յաճախորդները։

Դեղարանս նաև Եւրոպական ատն մը հետ ալ բանակցած ըլլալով. ամէն յարթեա Զուլեյերիական թարմ պատրաստի թիւպեր (աբբ գալեմի) կը հասնին բօսթաղով և գաւառային յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Ցիշենք նաև ամէն օր Դեղարանս յանախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորապէս ծանօթ Բժիշկ ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԻ ԵՖ.՝ որ ամէն Դ. Ե. Շբ օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իր ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբը դեղարանիս մասնաւոր դարմանասրահը։

Ահա մասամբ մը պարզելով Դեղարանիս ներկայ վիճակը կը յուսանք թէ արդոյ յանախորդները ինչպէս ցարդ, յետ այսու եւս միշտ պիտի չարունակեն իրենց վստահութիւնը Դեղարանիս նկատմամբ, և փոխանակ հեռաւոր տեղեր դիմելու՝ ուղղակի պիտի այցելեն Դեղարանս, ուր ամէն տեսակ դիւրութիւն ներ պիտի ընծայուին իրենց կատարելապէս գոհ թողելու համար, քանի որ Դեղարանիս սկզբունքը եղած է ՈՒՂՂԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 50 10

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ

ԵՒ

ՄԵՐՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարմարքներուդ փայը ուելցնել, գեղատեսիլ «էֆէֆ» մը տալ մտերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ ի վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մտերէ կը գտնէք նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մտեր, անմրցելի ժան գիներով։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կիրանա, քողք, քողքի ծնուկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փեսաւոր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Ձամիչեանի հարսանեկան մտերու հոս վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Գոլիս, Գամանբօ խանի տակ, թիւ 86 40 —50

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵԼ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ԵՒ ԿԱՆԽԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Գոնարեղէնեներու, ամէն տեսակ կահ կարասիներու եւ ամէնէն նորաձեւ հագուստներու, եւ այլն

Պատիւ ունինք ծանուցանել պատուարժան հասարակութեան թէ՝ մեր վաճառատանց ապրանքներուն տեսակները աւելի ճոխացնելու ու մեր յարգելի յաճախորդաց աւելի գոհացում տալու նպատակաւ, ոսկերչութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներէ զատ կիներու և այրերու համար՝ և մեծ ու փոքր ամէն տարիքի յատուկ զգեստեղէններու, ճերմակեղէններու և (Թոհաֆիէ) ու միանգամայն ամէն տեսակ տաւշնակարգ կարասիներու (ձեղունի լամբաներ, աֆիսէներ և այլն) ճոխ մթերանց մը հաստատած ենք, խիստ դիւրամատչելի գիներով և կանխիկ ու ապառիկ պայմաններով,

Արդ՝ կը խնդրուի մեր համակրելի յաճախորդներէն, որ բարեհաճին դիմել վերոյիշեալ վաճառատունները, ուրկէ անտարակոյս անհուն գոհունակութեամբ պիտի մեկնին։

ՎՃԱՐՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. Ապառիկ գնողներու համար հարիւրին 20 կանխիկ և մնացեալ գումարին հարիւրին 5 չարաթական վճարմամբ։

2. Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ.

3. Կանխիկ ծախուած ապրանքներէն միմիայն ոգամանդեալ գոհարեղէնները երբ գործածուած բայց անվնաս մնացած ըլլան՝ հարիւրին 10 զեղչով, իսկ ապառիկ ծախուած և անվնաս մնացած միմիայն ոգամանդեալ գոհարեղէններէ ալ հարիւրին 15 զեղչով եւ կ'առնուին։

ԻՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՁԵՆԱՑ

Ց. Գ. Շաբաթական վճարմանց համար հաւատիչներ ընդմիսաց պատրաստ են։

Մեծ Շուկայ, Ոսկերչաց Փողոց թիւ 13, Կ. Պոլիս 26-50

ԷԳՕՆՕՄԻԱ

ՊԱՀԹ

(EPARGNE-CHANCE)

Ն. ԲԱԲՋԱՁՈՂԼՈՒ

ՎԷ ԾԻՒՐԷՔԵՍԱՍԸ

ՊԱՆԳԱՍԸ

ՍԹԱՆՊՈԼՏԱ ՍԻՐՔԷՋԻՏԷ ՔԷՕՐՈՒԻԼԻ ԽԱՆԸՆՏԱ

ՆՈՒՄԷՐՕ 26

ԱՔԲԼԸԼԸ այլոգ թէկէտիյաթլա էկրտիւրիւ իքրամ էյլէլի վէ ֆափզլի թահվիլաթ

ԳՕՆԹՕ ԻՏԻԼԻՐ. գուլունար վէ իսապէթ օրուն՝ թահվիլաթ

ԱՎԱՆՍ ՎԷՐԻԼԻՐ էհտամ իզէրինէ վէ ազ ֆափզլի օյնագ իւկրէ

ԹԱՀԻԹԻԳ ԻՏԻԼԻՐ մէհճանէն պիլճրլէ թահվիլաթքը իսապէթ իտուպ թիմէկիկի.

ԱՔԲԼԸԼԸՐ Իզմիր Հաֆիսիէ Սէնայի մէքթէպի վէ սարի բուխարթը բիյանգօ պէլէթէրի

ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՕԼՈՒՆԸՐ հարիւզէ գարշը էսնիյէ վէ մօպլէտ։

ԻՒԹԱՐ. — Կէրէք բիտգամրզ վէ կէրէքսէ վիլայաթը Շանանէ լէի Ն ճիտամի ահէնթլէրէրէ ինթիսապ վարտր։ Տօլկան գօմիսիօն վէրիլիր։ Պոնուսուսա եա ասիրտան սարրայա կարիստա մէքթուպ իլէ Քէօրրիւլիւ խանը։ վագը միւտիրիյէթը ամանամիլէյ միւրաճաաթ իսթէլ։ 5 -50

ԳԼԽՈՒ ՑԱՒՆ ՈՒ ՄԵԼԱՄԱՂԱՁՈՏՈՒԹԻՒՆԸ

բնական հետեւանքներն են պնդութեան։ Ուստի, պէտք ունիս որ զանոնք կանոնաւոր գործողութիւնը ապահովել։ Ասոր համար, գլխու ցաւ ու մելամաղձոտութենէ տառապողներուն կը յանձնարարենք գործածել ԹՐԻՊԷԼԱՆ անուն կակղացուցիչ դեղը։ Ան իրիկուան ճաշին մէջ, քիչ մը ջուրի, կաթի, գինիի կամ գարեջուրի մէջ սուրճի դգալ մը Թրիպէլան խառնելով խմելը կը բաւէ անհետացնելու համար ամէնէն յամառ պնդութիւնն և անոր հետեւանք եղող հիւանդութիւնները, ինչ որ օ՛չ խիթ և օչ ալ լուծմունք կը պատճառէ և կղզանքը կը կոնտնաւորէ։ Թրիպէլանի կակղացուցիչ ազդեցութիւնը ամէն օրուան հետեւեալ առտուն կը տեսնուի։ Այս դեղը երբ կանոնաւորաբար և երկար ժամանակ գործածուի. բոլորովին կ'արգիլէ պնդութեան և անոր հետեւանքը եղող հիւանդութիւններուն վերադարձը և լուծողականներուն նման օ՛չ ադիքները կը շարքեցնէ և օչ ալ զանոնք կը հիւծէ։

Պէտք է ուշադրութիւն ընել չիչերուն վրայի Թրիպէլերուն տառերը հետեւեալ հասցէին. —

Maison L. Frere, 19 Rue Jacob, Paris

Կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանցներու մէջ։ Մասնաւորապէս կը յանձնարարուի այն տիկիններուն օրանք պնդութեան դէմ կը մաքառին։ Թրիպէլանի գործածութիւնը օրական հազիւ 20 ֆր.ի ծախս կը պատճառէ։ 18—12

ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Սգերլիզ

Դրամագլուխ	12,000,000
Տարեկան հասոյթ	3,986,000

Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ

Որ այժմ ձուլուած է ՌՕՃԸԼ ապահովագրական ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԵՏ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեփականութիւններու վրայ, — քարէշէն և փայտաշէն կալուածներ, առեւտրական թուղթեր, ապրանքներ, եւն. եւն.։

Լանքաշիր միշտ նշանաւոր եղած է ամէն կողմանց արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար։

Իր դրամագլուխն՝ 12,000,000 անգլ. ոսկի բարձր թիւ ը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն։

ՑՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՔ

ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՕՐԹ ՀՕՆ ՍԳՐԻԴ

ԼՈՆՏՈՆ, 28՝ ԼՕՄԳԱՐՏ ՍԳՐԻԴ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ՊՕՆՏ ՍԷՆԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Նօ. 4 և 5 Թիւրիք Թիւնէլ խան Դեր-Գարճակալ էֆէնտի

ՄԱԳՍՈՒՏ Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ 50—1

ՏՔԹ. Ց. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ։ մորթի, գաղդիական ախտի, արանց և կանանց ծնունդաբերական գործարաններու հիւանդութեանց

Ցիշեալ բժիշկը որ 15 տարի չարունակ պաշտօնավարած է Գալաթիոյ Ներանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները ոչնչափ տարածուած էին, և որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի ազգ ազգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւն ներ կատարած և գործնական փորձեր երած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոդներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Պէշիքթաշ Բարմաք գարու, թիւ 10 ի կիսարէն միւսն ժամը 11 կը գտնուի Գանձէլգարու Մխիթարեան դպրոցը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան։

Ուրբաթ օրերը ձրի՝ աղքատները։ 50—25

ՅԱՒԱԳՐԳԻՌ ԱԶԴ

ՄԵԾ ՎԱՆԳՈՒԱՏԻՒՆ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆ

Օ ԼՈՒՎՐ

Սուլթան Համամ թիւ 7, Սաբրիի խանի դէմ։

Գատիս. ունի ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ

ԸՆԴՀ. ՀԱՇՈՒՏՍԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԷ պիտի լինէ 1905 Ապրիլ 1/14էն սկսեալ։

ԱՄԷՆԱԴԻ ԱԼ. ՕՎՏՈՒԹՅԷՆ ԱՌԻԹԼՆ՝ որ երկրորդ անգամ պիտի չտեսնուայ, քանի որ 40 % զեղչով պիտի ծախուին օ՛չ միայն տեսակով բնաւ այլ և վայելչութեան կողմէ անվրէպի և տակաւնութեան մասին երաշխաւորուած ապրանքներ։ Մեռաքեղէնի բաժնին մէջ պիտի ցուցադրուին սառդէն Լիւքս, սառդէն տիւլէ, սեւ ու գունաւոր, բոտ տր Ռուա, սեւ և գունաւոր դամասկեան կիրպաս, տրմիւր, Թաֆթա ամէն տեսակ, բոնժէ, տիւլէ, սեւ և ֆանթէզի վրայ, բլանշ են. են. են.։ Նաև կատարեալ պէսպիսութիւն մը բրդեղէններու, ինչպէս կերպաս պուրլ